

Dolgo smo čakali na poletje in končno je tu, z vso svojo vročino in lepimi sončnimi dnevi. Gradbinci smo lahko dvakrat veseli: čudovito vreme je za delo na gradbiščih, lepo pa je za sedaj tudi za tiste, ki se namakajo na morju ob naših počitniških domovih.

Še nekaj tednov in že bomo lahko delali bilanco letovanj v Ankaranu, Poreču in na Pohorju. Ali bomo našli kaj delavcev med gosti naših domov? Ali pa bo tako kot vedno, ko ugotav-

POLETJE, POLETJE...

ljamo, da usluge naših domov vse premalo koristijo tisti, ki so počitnic pravzaprav najbolj potrebni — delavci? Zadnja leta imamo vsako poletje tudi dodatek za dopust, regres in naše cene v domovih za eno osebo niso višje od vsote teh regresov. Zakaj torej premalo delavcev na oddihu? Prav gotovo je ena naših nalog v naslednjih letih, da te vzroke poiščemo in odpravimo. Naš delavec je potreben takih počitnic, ki mu bodo pomagale nabrati novih delovnih moči.

Tudi na naši plaži v Ankaranu je kar živahno

Razvoj družbenoekonomskih odnosov

Enajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije je sprejel dve resoluciji — »Vloga in naloge ZKJ v borbi za razvoj socialističnega samoupravljanja, za materialni in družbeni napredek dežele« ter »Zveza komunistov Jugoslavije v borbi za mir, enakopravno mednarodno sodelovanje in socializem v svetu«. V teh dokumentih so določene naloge, zaradi katerih se bodo v naslednjem obdobju angažirali člani ZK, delovni ljudje in državljani. Enajsti kongres ZKJ je sprejel tudi določene spremembe v statutu ZKJ.

V uvodnem delu resolucije »Vloga in naloge ZKJ v borbi za razvoj socialističnega samoupravljanja in materialni in družbeni napredek dežele« se ugotavlja, da so v obdobju med dvema kongresoma doseženi veliki rezultati. Omenimo samo nekatere: pomembno dejstvo je, da delavski razred v celoti obvlada družbeno reprodukcijo, nadaljuje se uspešen materialni razvoj, povečana je socialna varnost delavskega razreda.

Enajsti kongres ZKJ je izhajajoč iz Programa ZKJ, doseženih rezultatov realnih možnosti, referata tovariša Tita in diskusije, določil naloge komunistov, organizacije in organov ZK. Ti so v tej resoluciji razvrščeni v pet poglavij, v katerih so precizno navedena področja, na katerih se morajo v naslednjih štirih letih angažirati jugoslovanski komunisti.

NEZAMENLJIVA VLOGA DELAVCA

Iz prvega dela Resolucije, v katerem se govori o razvoju socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosih, materialnem in družbenem razvoju, izhaja, da je potrebno v naslednjem obdobju ustvarjalno pristopiti k Ustavu, zakonu o združenem delu ter drugim sistemskim zakonom. Enajsti kongres ZKJ kaže potrebo, da ZK zagotovi pogoje, da bodo delavci suvereno odločali o dohodku in njegovi delitvi ter družbeni reprodukciji v celoti, se borili za dinamičen razvoj proizvodnje, izboljšanje pogojev življenja in dela in utrjevanje materialne osnove.

Komunisti so dolžni — navaja prvi del resolucije — da skupno z delavci na osnovi stalnega kritičnega

opazovanja prakse, omogočijo pogoje za organiziranje ter funkcioniranje TOZD, v katerih bodo delavci resnično ustvarili svoje neodtujljive pravice ter z ustavo določen družbeno-ekonomski položaj. Delavci TOZD morajo resnično postati nosilci odločitev, s čimer je delavec subjekt družbene reprodukcije ter celotnega družbeno-ekonomskega sistema. Bistven pogoj za to je, da so delavci pravočasno, popolnoma ter na dostopen način informirani o vseh vprašanjih, ki se tičejo njihovega materialnega in socialnega položaja.

Zveza komunistov se bo še odločneje zavzela za samoupravno povezovanje in združevanje TOZD v delovne, sestavljene ter druge oblike združenega dela in sredstev na dohodkovnih odnosih. Delavci v združenem delu morajo biti nosilci združevanja dela in sredstev v širše samoupravne oblike na osnovi njihovih skupnih interesov in potreb. Komunisti se morajo odločno upreti staremu podjetniškemu načinu organiziranja.

Iz resolucije »Vloga in naloge ZKJ v borbi za razvoj socialističnega samoupravljanja in za materialni in družbeni napredek dežele« dalje izhaja, da se morajo komunisti boriti za še temeljitejšo preobrazbo bank in drugih finančnih institucij, notranje in zunanje trgovine. Potrebno je še hitreje odpraviti stare odnose ter mišljenja, kakor tudi monopolni položaj posameznih organizacij.

Zveza komunistov se bo zavzela, da bodo delavci nenehno v akciji za povečanje dohodka, predvsem na osnovi porasta produktivnosti dela, združenega dela in sredstev ter boljšega koriščenja živega in minulega dela. V tej smeri je potrebno stalno krepiti vloge in funkcije dohodka in odstranjati izvire in oblike lastniškega monopola, tehnokratskega in birokratskega odločanja o dohodku. Istočasno si morajo komunisti vsakodnevno prizadevati za osvojitve načel delitve po delu in rezultatih dela.

PRESEGANJE LOKALNIH MEJA

Enajsti kongres ZKJ obvezuje komuniste, da si morajo prizadevati za dosledno in učinkovito pripravo in funkcioniranje planiranja v prak-

si. Pomembno dejstvo je, da delavci obvladajo pogoje, sredstva in rezultate svojega dela ter tokove družbene reprodukcije. V praksi je potrebno oživiti principe stalnega, občasnega ter istočasnega planiranja na vseh »stopnicah« odločanja. V tem cilju je potrebno koristiti rezultate znanstvenih dognanj in dosežkov.

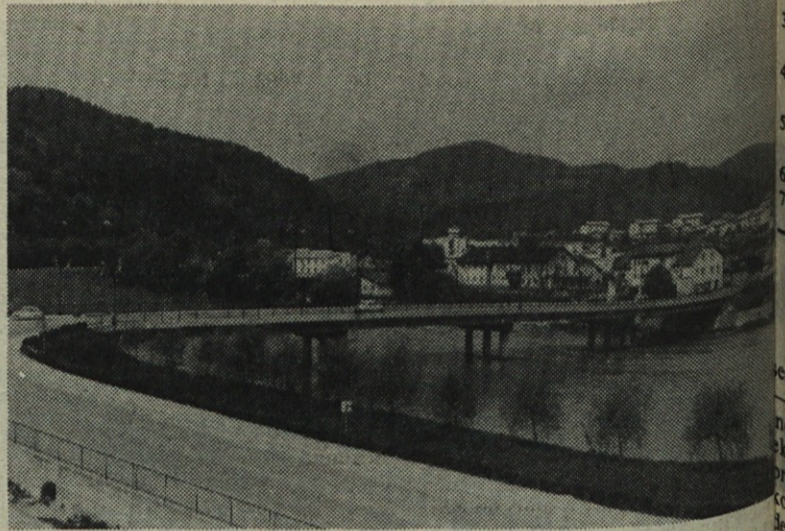
Kongres je nadalje pokazal na nujnost nadaljnega razvijanja jugoslovanskega tržišča. Dolžnost komunistov je, da se borijo za preseganje regionalnih meja za nemoteno

gibanje in združevanje dela ter sredstev na edinstvenem tržišču. Na ta način je potrebno, da se ustvari pogoji za odpravljanje izvora lokalnega zapiranja in parcelizma.

Hitrejši razvoj gospodarsko nerazvityh republik, posebno SAP Kosovo, je eden od osnovnih nalog naših družbe. Posebno je važno, da se organizacije združenega dela iz gospodarsko razvitih področij in nerazvityh, poslovno povezujejo na dohodkovnih osnovah.

Posebno poglavje v Resoluciji je posvečeno uresničevanju politike ekonomske stabilizacije. Našejmrežle nekatere: uresničevanje večje in bolj ekonomične proizvodnje, družbeno racionalno koriščenje dohodka, ka, utrjevanje programa varčevanja, hitrejša spremembe v gospodarski strukturi...

Ker so poudarjene naloge v razvoju agroindustrijskega kompleksa, resolucija poudarja, da se bo Zveza borila za stalno razvijanje vsestranskega in enakopravnega sodelovanja z vsemi državami in regijami sveta, posebno z neuvrščeni državami in državami v razvoju. Potrebno je zaostri odgovornost republik in pokrajin in vseh družbenih činiteljev za uravnotežen devizni plačilni promet.

Obrisi temelja za most v Titogradu — levi breg

POLLETNI REZULTATI SO V OKVIRIH PLANA IN V POPREČJU UGODNI

Obseg in produktivnost sta porasla

Polletje je mimo in pred nami so rezultati našega dela in truda v prvi polovici letošnjega leta. Pred letom dni smo ob ugotovitvi porasta celotnega prihodka za 8 % rekli, da Gradisov obseg ni porasel, ker se je ob upoštevanju indeksa cen za 9 % celo nekoliko zmanjšal. Ob sedanjem porastu celotnega prihodka za 26 % pa z optimizmom ugotavljamo, da se je stanje začelo izboljševati. Kot smo že omenili, se je obseg nomi-

nalno povečal za 26 %, realno pa za 5 %. Nominalno povečanje obsega za 26 %, je rezultat naslednjih vplivov:

- že večkrat omenjeno podaljšanje obračunske dobe za 15 dni, naj bi z 9 % vplivalo na obseg
- cene so se v poprečju povečala za 12,5 %
- za dobrih 7,6 % se je povečala naša produktivnost.

Kakšni so naši rezultati nam najboljše povedo številčni podatki iz naslednje preglednice

Sestavina	I—VI 77		GN 78		I—VI 78		Indeksi	
	mio din	%	mio din	%	mio din	%	I—VI 77	GN 78
1. Vrednost proizvod.	1.710	98	4.245	94	2.174	99	127	51
2. Vred. lastne proizvod.	1.176	68	3.269	73	1.530	70	130	47
3. Celotni prihodek	1.739	100	4.503	100	2.192	100	126	49
4. Mat. stroški	1.180	68	2.914	65	1.510	69	128	52
5. Družbeni proizvod	559	32	1.589	35	682	31	122	43
6. Amortiz.	33	2	84	2	42	2	126	50
7. Dohodek	526	30	1.505	33	640	29	122	43

Ekonomičnost se je poslabšala

Obseg del merjen s prvimi tremi sestavinami presega lanskega za 26,30 %. Materialni stroški kažejo povečanja 128. S tem se je ekonomičnost našega poslovanja v primerjavi z lanskim polletjem nekoliko poslabšala. To se vidi tudi v deležu stroškov v celotnem prihodu, ki znaša 69 % (v mesecu maju 58 %). Lani smo na 100 din porabljene sredstev dosegli 143 din celotnega prihodka, letos dosegamo 141 din. Ker je povečanje stroškov večje od povečanja celotnega prihodka, se je dohodek povečal le za 22 %.

pa z 49 % — torej več, kar je ugodno. Doseganje planiranega dohodka je ostalo v primerjavi z lanskim polletjem nespremenjeno — 43 %.

Z gospodarskim načrtom smo si zastavili nalogo, naj bi ob polletju dosegli:

- vrednost proizvodnje in vrednost lastne proizvodnje v višini 45 % planirane vrednosti za leto 1978
- celotni prihodek v višini 44 % od planiranega za celo leto 1978
- dohodek v isti višini — t. j. 44 %

Delitev je zadovoljiva

Delitev dohodka, njegova primerjava z lanskimi rezultati in doseganje planiranih vrednosti je prikazana v naslednji preglednici:

Sestavina	I—VI 77		GN 78		I—VI 78		Indeksi	
	mio din	%	mio din	%	mio din	%	I—VI 77	GN 78
1. Dohodek	525	100	1.505	100	640	100	122	43
2. Obvezn.	156	30	407	27	166	26	106	41
3. Čisti doh.	369	70	1.098	73	474	74	129	43
4. Oseb. doh.	268	51	745	49	318	50	119	43
5. Ostanek čist. doh.	101	19	353	24	156	24	154	44

6. Del ČD za stan. izgr.	19	2	39	3	21	3	159	55
7. Del ČD za sklad skup. porabe	20	4	73	5	34	5	174	47
8. Del ČD za posl. sklad	53	10	203	13	85	13	159	42
9. Del ČD za rez. sklad	14	3	38	3	16	3	111	42

Celo leto 1977 smo ob vsakem periodičnem obračunu ter tudi ob zaključnem računu ugotavljali prekomeren porast obveznosti iz dohodka. Letos se je kot kaže, naraščanje obveznosti umirilo, saj so večje le za 6 %. Tudi njihov delež v dohodku se je znižal od 30 % lani na 26 % letos. Osebnih dohodki so bili realizirani v višini 318 mio din, oziroma 50 % od dohodka. Porast osebnih dohodkov v Gradisu je takšen, da izpolnjujemo določilo skupščinske resolucije, kar zadeva delitev dohodka. Enako izpolnjujemo tudi interna merila. To velja za Gradis, kot celoto. Sicer pa po določilih skupščinske resolucije ne izpolnjuje meril 5 TOZD, po internih merilih pa 4 TOZD (so negativne). Kot je razvidno iz preglednice so podatki v Gradisu pri doseganju planiranih vrednosti dokaj uravnovešeni. Odstopki doseganja planiranih vrednosti za leto 1978 se gibljejo med 41 in 47 %.

Ob polletju naj bi dosegli 44,1 % planiranega dohodka, 44,5 % čiš-

stega dohodka, 45,6 % osebnih dohodkov in 42,3 % ostanka čistega dohodka.

Dejansko pa dosegamo 42,5 % dohodka, 43,2 % čistega dohodka, 42,7 % osebnih dohodkov in 44,2 % ostanka čistega dohodka. Sredstva amortizacije po minimalnih in pospešenih stopnjah skupaj z razporejenim delom ČD za poslovni sklad so znašala lani ob polletju 103 mio din, letos pa 151 mio din, to je 47 % več. Čeravno bomo morali kriti nemajhne zneske iz poslovnega sklada za breme širše družbe (kreditiranje nerazvitih, izguba železnic) in elektrogospodarstvo, se bomo lahko letos in naslednje leto spet normalneje opremljali s stroji in sicer po dveletni stagnaciji.

Rezultate poslabšujejo previsoko uporabljena obratna sredstva.

Uspešnost — kazalniki

Uspešnost poslovanja je močno odvisna od obsega del. Toda pravo sliko uspešnosti nam dajo kazalniki

Kazalnik	I—VI 77		GN 78		I—VI 78		Indeksi	
	I—VI 77	GN 78	I—VI 78	GN 78	I—VI 77	GN 78	I—VI 78	GN 78
1. Vrednost lastne proizvod. na efektivno uro	185,8	225,5	223,5	120	99			
2. Dohodek v primerjavi s popr. vložnimi sred.	0,76	0,76	0,50	66	66			
3. Doh. na pogojno uro	38,25	44,76	42,33	111	95			
4. OD na pogojno uro	19,51	22,14	21,02	108	95			
5. Delež OD v dohodku	51	49	50	98	102			
6. Akumulacija v primerjavi z dohodkom	0,16	0,19	0,20	125	105			

Prvi kazalnik nam kaže našo produktivnost. V primerjavi z lanskim polletjem se je povečala za 20 %, z upoštevanjem porasta cen, pa je realno večja za 7,6 %. Rentabilnost izražena z dohodkom v primerjavi z vložnimi sredstvi znaša 0,5. To pomeni, da smo na 1 dinar vložnih sredstev ustvarili 50 par dohodka. Rentabilnost se giblje od 36 par do 82 par (izjema sta biroja s poprečjem 98 par).

Dohodek na pogojno uro je naš najpomembnejši kazalnik uspešno-

sti. Povečal se je za 10,7 %. S tem rezultatom dosegamo planirano vrednost s 95 %.

Osebnih dohodki še preveč po staremu.

Iz naslednjega kazalnika, osebni dohodki na pogojno uro, ugotovimo, da so se osebni dohodki povečali v manjši meri kot dohodek, kar je v skladu s predpisanimi merili.

NADALJEVANJE NA 7. STRANI

Ko smo obiskali Ankaran, so imeli dopustniki sicer lepo vreme, vendar za zabavo in rekreacijo so se lahko poslužili le vode in sonca. Je to dovolj?

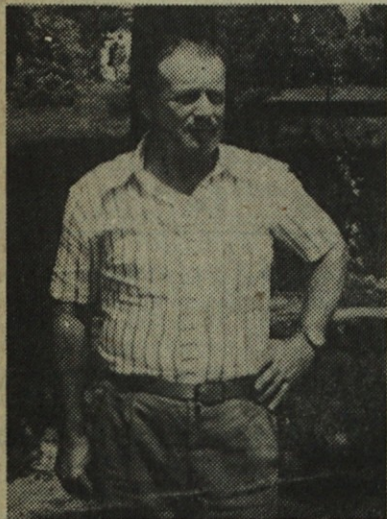

Odkar je urejena plaža, so tudi otroci prišli na svoj račun, saj so jim sredi kopališča napravili lep peskovnik

Ankaran sredi poletja

Včasih je Gradis slovel, da ima najbolj urejene razmere za letovanje svojih delavcev. Bil je to počitniški dom v Poreču, v Ankaranu smo zgradili z lastnimi močmi in rokami novo počitniško naselje, na Pohorju je zrasel nov dom, vendar — vse to se je dogajalo pred dvemi desetletji. Od takrat naprej smo na tem področju le stagnirali in tako kmalu izgubili prvenstvo v kapacitetah in urejenosti. Mogoče so ti domovi pred dvajsetimi leti res zadostovali za takratno potrebo po ležiščih, danes pa so prav gotovo že premajhni in preveč nefunkcionalno urejeni za ta čas.

V teh poletnih tednih smo obiskali počitniški dom v Ankaranu. Bil je nabito poln, celo več: imeli so dvajset ljudi več kot pa znašajo naše

Delovnik upravnika doma Anton Gustinčiča se začne zgodaj zjutraj in konča pozno zvečer

kapacitete. Kaj se hoče, vsaj po nečem ne zaostajamo za hotelskim turizmom — nekaj ležišč je bilo pač dvakrat oddanih. Strokovno se temu reče »prebukiranje«. Sicer je pa bolje, da o vsem spregovorijo kar upravnik doma in gostje:

A. Gustinčič, upravnik doma v Ankaranu: »Trenutno je v domu več gostov, kot smo uradno imeli postelj. Tako so prišle prav vse rezervne postelje. V prejšnjih izmenah je bila slika precej drugačna — kapacitete so bile zasedene le 60—70%. Tako smo morali oddati sobe tudi drugim, ki niso člani Gradisa. Gostje so drugače kar zadovoljni, glede hrane tudi ni pritožb. Sedaj imamo dovolj ljudi za delo v kuhinji in strežbi. Imamo pa druge težave: Gradisova nabavna služba nam ni šla prav nič »na roke«. Že 8. marca smo jim posredovali potrebe za nabavo drobnega inventarja in podobno. In kaj se je zgodilo? Komaj smo dobili nekaj zahtevanega materiala 21. julija! 4. julija smo tako morali biti brez zastave, gostje pa so morali do takrat ob času obrokov potrpežljivo počakati, da smo za prvimi, ki so jedli, pomili posodo in dalje servirali hrano. Mislim, da to ni način dobrega sodelovanja. Včasih smo sami nabavljali, kar smo potrebovali.

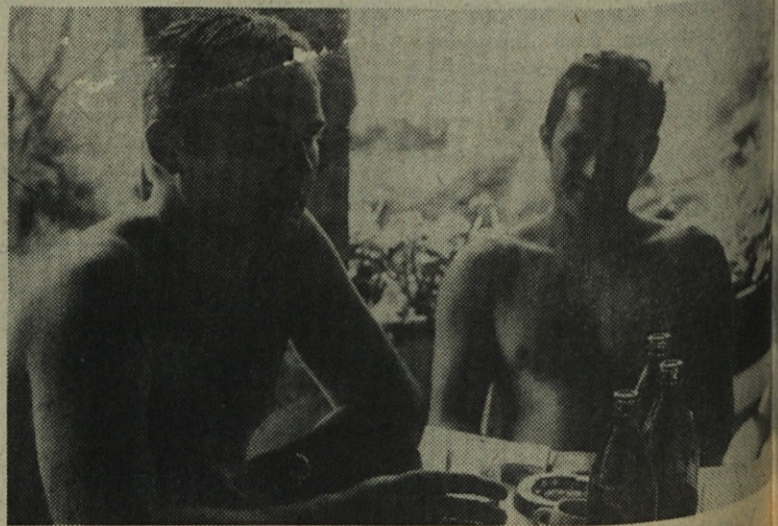
V Ankaranu imamo še en velik problem — neurejeno rekreacijo in zabavo za goste. Na voljo imamo dovolj prostora, vendar kadar je grdo vreme, gost nima kaj početi. Kegljišče propada in je neuporabno pingpong miz ni, ostane jim le igranje šaha.

Svoja zapažanja so nam povedali tudi gostje Miro Primorac, Jakob Gajšt in Tone Hoblaj, zaposleni v

GE Maribor in v LIO Škofja Loka: »Hrana in postrežba v domu sta kar dobri, tudi osebje je dostopno in ustrežljivo. Povrhu vsega imamo še lepo vreme, tako da bi bilo vse lepo, če... Ta ČE pomeni, da nam manjka nekaj, s čimer bi se lahko zabavali in ukvarjali po tistem, ko pridemo s plaže ali pa takrat, kadar se vreme poslabša. Sicer je tu pri jedilnici res tudi bife, vendar se ga prav veliko ne upamo posluževati, malo zaradi »zdravja« in hudih žena, največ pa zaradi cen, ki jih imajo v našem bifaju. Ali vendar ne bi bilo mogoče, da bi prodajali pijače po znosnih cenah ne pa po hotelskih? V bližini je dom Hidromontaže, kljer lahko kavo pijemo za 3 dinarje, pivo pa je tudi precej manj kot 10 din (toliko je namreč pri nas). Slišali smo tudi tisto o »hitri« nabavi novega drobnega inventarja. To se pa pri nas res ne bi smelo dogoditi. Pravzaprav pa

Brez dobre kuharice ni dobre hrane in kuharica Cilka Jerše se potrudi kolikor le more, da so gostje zadovoljni

Miro Primorac in Tone Hoblaj

Jakob Gajšt

imamo glede neurejene rekreacije, glede zastarelosti določenih stvari (notranja jedilnica je taka kot pred 27. leti, ko so jo naredili, še celo zaves nima) občutek, da se veliko več vlaga in skrbi za dom v Poreču. Če vsako leto pogledamo strukturo tistih, ki hodijo v en ali drug dom, lahko hitro ugotovimo, kdo hodi v Ankaran in kdo v Poreč. Če je torej tako, da se bolj skrbi za Poreč, bi bilo mogoče umestno, da »prekvalificiramo« Poreč v počitniški dom 1. kategorije in Ankaran v počitniški dom 2. kategorije. Tako bi lahko bil Ankaran mogoče tudi za spoznanje cenejši kot Poreč. Mislimo, da bi bilo o tem vredno spregovoriti na ustreznem mestu.

Plaža v Ankaranu je drugače lepa in lepo urejena, letos smo glede tega

res lahko zadovoljni. Mislimo pa, da bi se bilo potrebno pogovoriti o perspektivi tega doma in to čimprej, saj končno 27 let ni kratka doba za tak objekt — brez preureditve in dopolnjevanja. Družabno življenje v domu je bolj klavarno. Mi smo stari Gradisovci pa pravzaprav nikogar od gostov ne poznamo. Ali je že toliko novih v podjetju ali pa imamo precej tujih gostov?»

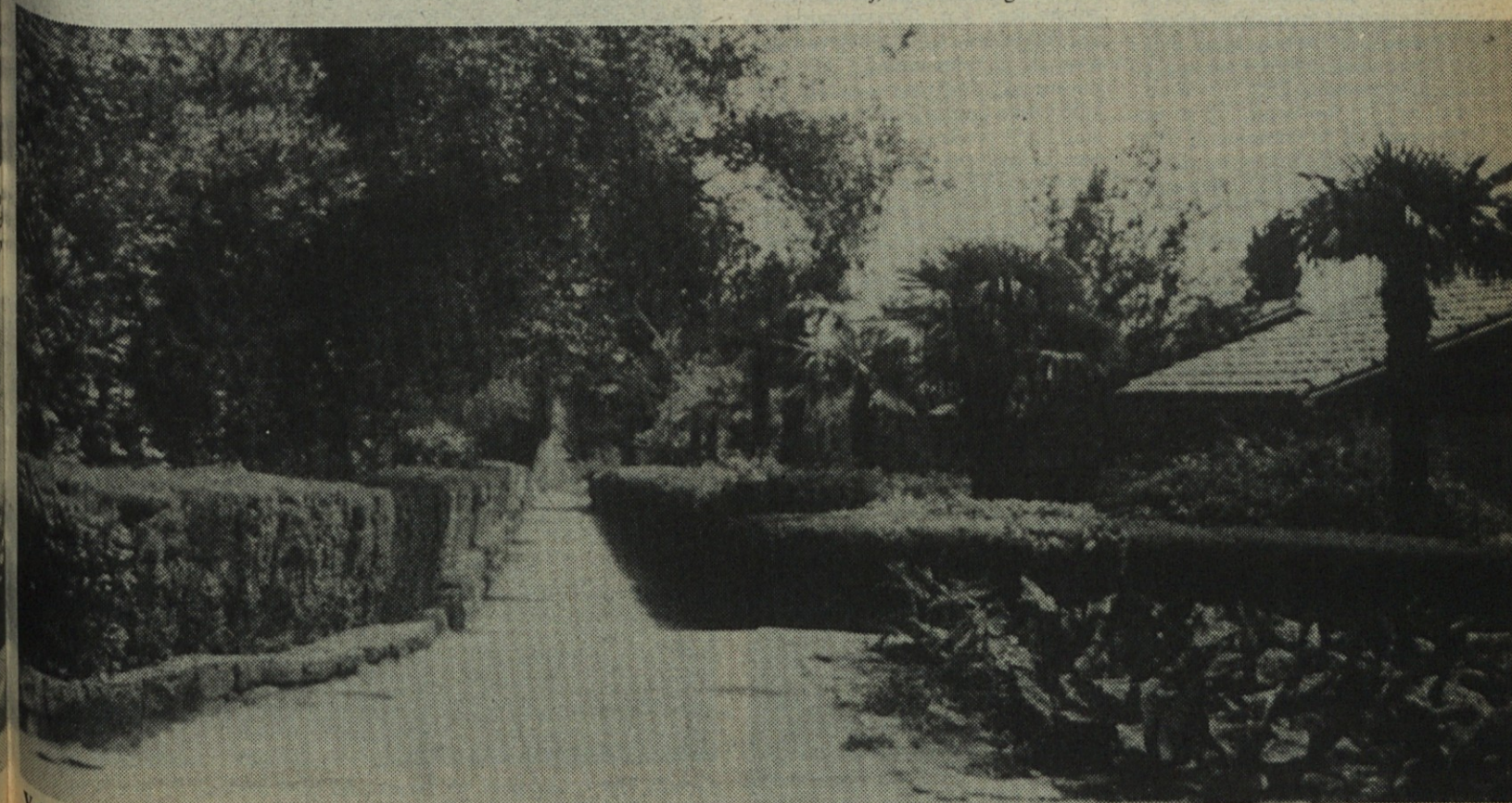
Taka so torej mnenja o počitnicah v našem domu v Ankaranu. Mogoče smo malo zanemarili skrb zanj v zadnjih letih, ker smo upali, da ga bomo lahko malo razširili in smo se tolažili, da bomo že takrat poskrbeli tudi za ostale izboljšave. Sedaj pa z razširitvijo ni nič in tako bo najbrž res treba razmisliti, kaj bo z našim Ankaranom (ali celo s Porečem?).

Tisti, ki se naveličajo sončenja in kopanja, se lahko okrepcajo v bifeju

Včasih so se gosti pritoževali le nad umazano vodo ali nad slabo hrano. Danes pa za oddih potrebujejo tudi kaj več. Nekateri navijajo za ureditev športnih koticov, drugi za organiziranje družabnih srečanj, tretji spet za kaj drugega. Mogoče pa bi našli nekaj, kar bi ustreglo vsem. V

tako lepem okolju, kot je Ankaran, ki ima čudovit vrt, lepo plažo in letos tudi bolj čisto vodo, bi lahko z malo zagnanosti in nekaj dodatnimi sredstvi uredili prijeten počitniški center, kamor bi gostje radi hodili tudi še v septembru ali zgodaj poleti.

Velika odlika počitniškega doma v Ankaranu je čudovit vrt s sredozemskim rastlinjem

TOZD Železokrivnica po modernizaciji

Naša temeljna organizacija Železokrivnica sodi danes v eno izmed najsodobnejše opremljenih tovrstnih obratov v slovenskem in jugoslovanskem gradbeništvu. Vse to so dosegli z modernizacijo, ki sicer še ni končana, je pa v fazi, ko se že kažejo njeni prvi dobri rezultati.

V Železokrivnici namreč pravkar končujejo modernizacijo in razširitev kapacitet za proizvodnjo armature. Vse to pomeni za to temeljno organizacijo združenega dela veliko delovno zmago. Če povemo, da so celo projekte in študije za modernizacijo izvedli sami, to pomeni, da so bili vsi procesi, ki so sledili idejam, zgrajeni na resničnih potrebah in realnih možnostih. Ekonomski del študije je pripravil inž. Janez Brezovec, tehnologijo in idejno rešitev objekta pa je pripravil inž. Ivo Kohne.

Kapaciteta sedanje Železokrivnice znaša za izdelavo armature od 10 do 12.000 ton letno, če bi delali le enoimensko. V sedanji fazi je modernizacija zajela predvsem izdelavo armature težjih profilov, oziroma armature, ki se izdeluje iz profilov, ki jih imajo v palicah. V okviru modernizacije so zgradili proizvodno halo v velikosti skoraj 1000 kv. metrov z visokim in nizkim aneksom. Nizki aneks stoji med staro in novo proizvodno halo, v njem pa so nameščene garderobe, sanitarije, toplotna postaja in priročno skladišče. V visokem aneksu, ki se dviga nad sprednjim delom hale, pa so upravni prostori TOZD.

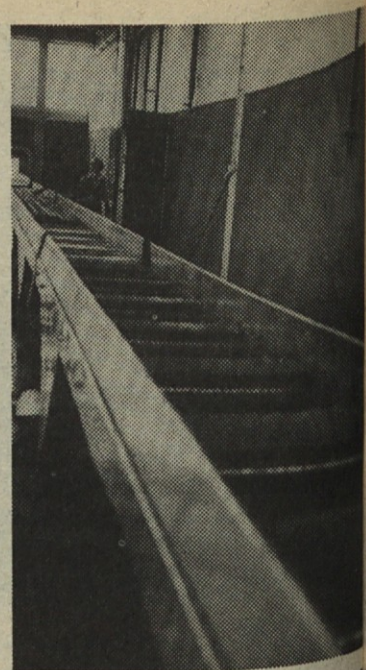
Pri vsej tej modernizaciji so posebno ponosni na tehnologijo rezanja betonskega železa in na rešitev notranjega transporta. Betonsko jeklo v palicah režejo na posebnih merilno-rezalnih mizah, ki se vozijo

po tirnicah in vzamejo material z lepo urejene deponije. S teh miz se material dalje transportira v proizvodno halo po transportnih mizah. Merilno transportne mize so izdelane v ljubljanskih kovinskih obratih, transportne in krivilne mize pa v mariborskih kovinskih obratih. Za te mize je izdelala načrt naša Strojna konstrukcija.

Za izdelavo stremen imajo dva elektronska stroja, ki zmoreta izdelati na mesec do 40 ton stremen iz najtanjših profilov. Posebno s tema strojema so uspeli odpraviti napore in natančno delo pri ročni izdelavi. Pri tem delu so imeli v prejšnjih letih stalno zaposlenih 10 do 15 delavcev. Prednost modernizacije je predvsem v tem, da so zmanjšali delež živega dela, kar dokazuje dejstvo, da sedaj pri podvojenih kapacitetah izdelanega zadošča isto število delavcev. Zato v tej TOZD ne planirajo povečanja števila delavcev. Zamenjali so ročno delo za strojno in tako razbremenili delavce najtežjih del. Delavci so sedaj le upravljalci strojev.

Ob pričetku del v novih prostorih nam je direktor TOZD Železokrivnica inž. Ivo Kohne povedal: »Marsikdo se bo vprašal ali bodo te povečane kapacitete zadovoljene, oziroma če Gradisove TOZD potrebujejo tolikšno zmogljivost naše Železokrivnice. Ko obravnavamo to vprašanje, moramo upoštevati dejstvo, da je železokrivsko delo take narave, da nastopajo pri tem delu zelo velike konice in delo niha. Zato smo imeli prejšnja leta občasno velike težave pri izdelavi armature, oziroma velike zastoje kapacitete so bile premajhne in vseh zahtev nismo mogli zadovoljiti. Na podlagi teh iz-

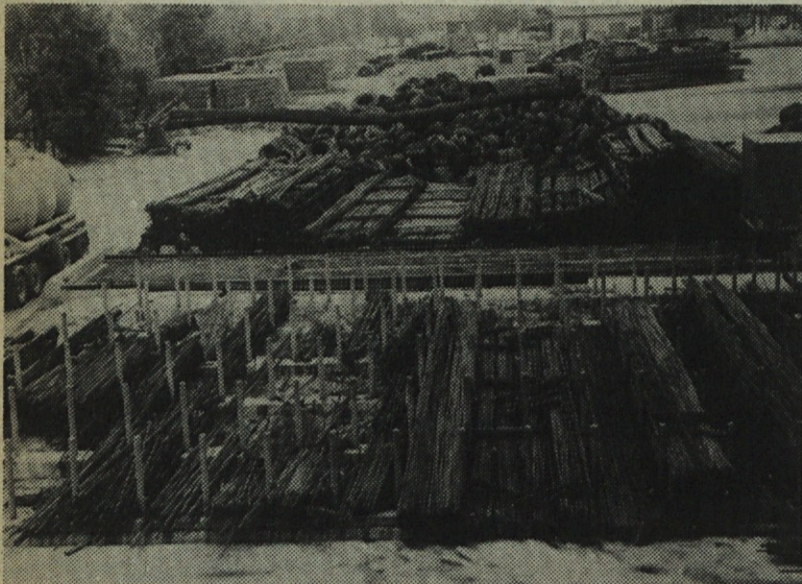
kušenj smo pri načrtovanju modernizacije zato izvedli razširitev zmogljivosti, tako da bi lahko zadostili potrebam naših gradbišč tudi v slučaju, ko bomo imeli velika dela. Pri normalnem poslovanju sicer ne moremo računati na stooostno zasedenost, ampak bomo imeli najbrž še nekaj rezerve. Če slučajno Gradisove TOZD ne bodo toliko naročale kolikor moremo mi narediti, bomo ponudili svoje kapacitete in storitve na zunanje tržišče in s tem krili stroške poslovanja. Železokrivnica že v letošnjem letu uspešno osvaja zunanje tržišče na račun solidnosti, saj se vedno držimo rokov, imamo konkurenčne cene in strokovno izdelavo.

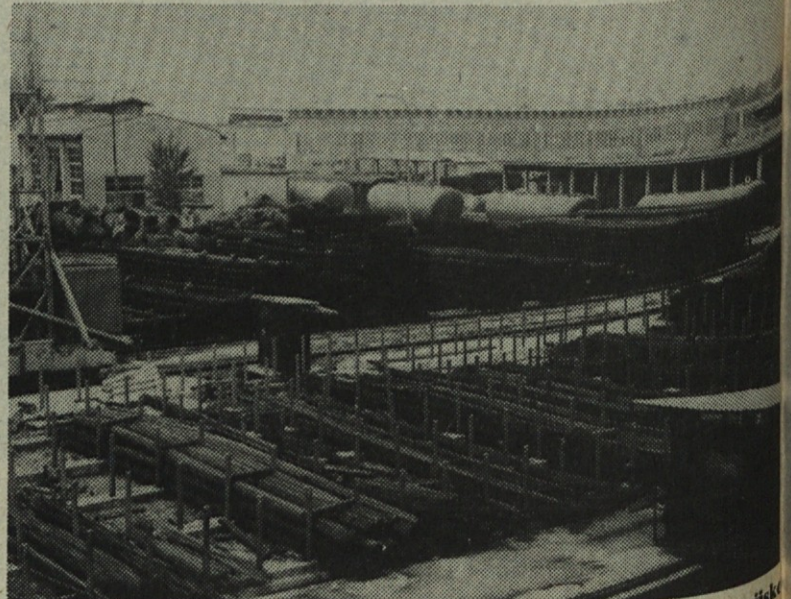
V novih prostorih železokrivnice se že montirani prvi stroji, ki po sodobnosti prednjačijo tudi v jugoslovanskem prostoru

Poleg nove hale je zrasla tudi upravna zgradba TOZD železokrivnica, ki je zaposlenim prinesla primerne delovne prostore

Ob novi hali je tudi deponija železa

Gradis ima v Ljubljani ob Šmartinski cesti urejeno že pravo industrijsko cono, saj stojijo tu proizvodne hale obrata gradbenih polizdelkov in železokrivnice

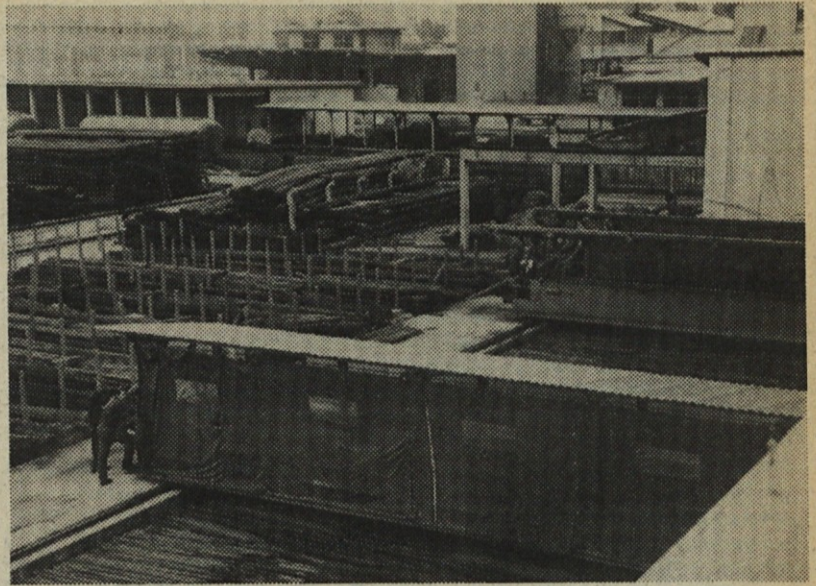

Seidić Ferid

tehnologijo še nadalje razvijati in izvrševati.«

Predsednik Osnovne organizacije sindikata **Ferid Seidić** pa je še dodal: »Že od leta 1972 zasledujemo rast produktivnosti. Takrat smo porabili za izdelavo ene tone armature 20 ur, v letu 1977 pa smo prišli že na 10 ur. Z novo tehnologijo pričakujemo, da bo čas izdelave dolg le 8 ur. Naše poslovanje se bo tako precej izboljšalo s tem pa bo rasel tudi življenjski standard delavcev. Že sedaj opazimo pri delavcih zadovoljstvo, da je njihov trud in odrekanje rodilo take uspehe. Sami delovni pogoji so se tudi precej izboljšali. Proizvodni prostori so ogrevani in svetli in tako se delavec na delovnem mestu bolje počuti. Zgradili smo tudi garderobe in umivalnice. Delo z učenci je prav tako veliko bolj smotrno kot v prejšnjih prostorih. Učenci so namreč dobili lastno progo in dva stroja. Tako se bodo sedaj lahko naučili ročnega in strojnega krivljenja. Dobili pa smo tudi učilnico.«

Modernizacija naše Železokrivnice pomeni velik uspeh ne samo za delavce te TOZD, temveč tudi za cel

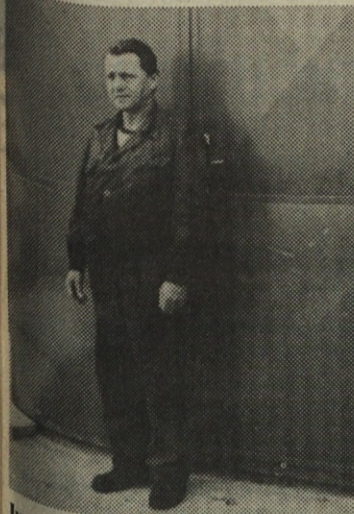

Betonsko jeklo v palicah se reže na posebnih merilnih mizah, ki se premikajo po tirnicah

Gradis. Prav bi bilo, da bi ostale TOZD za nadaljnje razvijanje tehnologije na področju krivljenja železa namenjale še več pozornosti in

tudi skupnih vlaganj sredstev. Končno, uspeh Železokrivnice pri naša tudi uspeh vsem ostalim TOZD.

N. M.

Ivan Lukman

Polletni rezultati...

NADALJEVANJE S 3. STRANI

Dosegli smo planirano vrednost s 95 %, toda zaostanek dinamike OD za porastom življenjskih stroškov 13,7 % kaže, da so se realni OD ph znižali za 5,2 %. Dejansko so se realni OD na uro zvišali za 2,2 %. Znižanje realnih OD na pogojno uro je posledica povišanja kvalifikacijskih količnikov po uvedbi nove metode določevanja osnov.

Delež osebnih dohodkov v dohodku ostaja skoraj nespremenjen. Za en odstotek boljši kot lani je in za en odstotek za načrtovanim deležem.

Poprečni osebni dohodek na uro znaša 27,60 din neto, na mesec pa 5196 din. Ta je višji od lanskega ob polletju za 15 % nominalno in za dober odstotek realno. Če k osebnim dohodkom prištejemo še terenski dodatek, dodatek za ločeno življenje, znižane dnevnice za delo na terenu in dodatek za prevoz na delo — vse v poprečju Gradisa, potem je naš delavec zaslužil v prvem polletju poprečno na mesec 6.464 dinarjev, kar je 16,2 % več kot lani (nominalno) oziroma 2,2 % več, (realno).

V Gradisu imamo samo še 56 delavcev, ki so imeli osebni dohodek na uro pod 15,47 din neto, kolikor bodo morali znašati najmanj ob koncu leta za dosežen 100 % učinek delavca in 100 % planiran uspeh TOZD.

Razponi so se znižali in znaša razpon med najvišjim in najnižjim OD-h v Gradisu 5,7: 1, lani pa so znašali 7,6 : 1.

Hkrati z znižanjem razponov se je znižal tudi tisti del osebnih dohod-

kov (presežki), ki je v največji meri odvisen od rezultatov dela delavca in TOZD.

Kaže, da moramo v Gradisu močno prisluhniti besedam podpredsednika izvršnega sveta Zvoneta Dragana, ki je ob koncu julija dejal v skupščini SR Slovenije tudi tole:

»Bitka za nagrajevanje po delovnem prispevku pomeni tudi politični spopad z vsemi, ki se upirajo temu procesu. Ta bitka je pomembnejša, kot je videti na prvi pogled saj je oblikovanje ustreznega ekonom-

skega instrumentarija za nagrajevanje po delovnem prispevku ključni člen pridelovanju celokupnih dohodkovnih odnosov.«

Podrobnosti o izplačanih osebnih dohodkov — tudi po TOZD — so razvidne iz Analize osebnih dohodkov, ki so jo dobili vsi organizatorji dela.

Trenutno je naša akumulacija precej boljša kot lansko polletje in tudi delež akumulacije je boljši od planiranega, saj smo na 1 dinar dohodka ustvarili za 20 par akumulacij.

Tesarji pri izdelavi opažev za novo halo Lesne Slovenj Gradec

Poleg tehnološke modernizacije bomo uvedli tudi dohodkovne odnose. Manjši del sredstev (3,8 milijona) za izvedbo modernizacije so združile tudi temeljne organizacije združenega dela Gradbene operativne v Gradisu. Ta združena sredstva bo Železokrivnica vrnila, v času vračanja pa bodo te enote v višini svoje udeležbe udeležene na dohodku Železokrivnice. Ti medsebojni dohodkovni odnosi bodo uravnani v samoupravnem sporazumu o združenju sredstev in udeležbi na skupnem dohodku.«

Predsednik delavskega sveta **Ivan Lukman**, pa je pristavil naslednje: »Vz leta v leto smo bolj čutili potrebo po modernizaciji. Včasih smo imeli samo nekaj strojev, poleg katerih je bilo potrebno ogromno dela opraviti ročno in z veliko fizično močjo. Tako smo sklenili, da je nujno potrebno čimprej nekaj storiti in danes imamo železokrivnico, ki bi bila v ponos vsakemu večjemu gradbenemu podjetju. Sedaj opazimo velike spremembe v proizvodnji. Sama tehnologija se je precej izboljšala, kar seveda omogoča tudi večjo proizvodnjo. Te spremembe najbolj občutimo mi starejši, ki poznamo Železokrivnico od tistih prvih začetkov do današnjega modernega obrata. Prava vrednost modernizacije se bo pokazala čez nekaj let, sicer pa tako ne ni končana. Potrebno bo sedanj

VINKO HAFNER V GRADISU

Čeprav so sedaj uradno še naše počitnice, prav v sindikatu ne poznamo letos odmora. Pred nami je namreč kongres ZSS in potrebno se je čimbolj pripraviti nanj in na akcije po sprejetju kongresnih sklepov. Ena takih priprav je bilo tudi posvetovanje organizatorjev obveščanja v delovnih organizacijah, katerega gostitelj je bil Gradis. Prav gotovo so nam s tem dali precejšnje priznanje, res pa je tudi, da smo se na tem posvetu lahko marsikaj naučili.

Uvodno besedo je podal tov. Vinko Hafner, predsednik Zveze sindikatov Slovenije. Najprej je na kratko opisal priprave na IX. kongres ZSS s posebnim poudarkom na organiziranosti in delovanju sindikata. Iz njegovega referata vam posredujemo nekaj najpomembnejših odlomkov, ki bodo tudi delu našega sindikata lahko nakazale marsikatero novo področje delovanja.

Gotovo ste obveščeni iz sredstev javnih občil, da v zadnjem času poteka velika aktivnost na področju delovanja sindikata v Jugoslaviji in v Sloveniji pri obravnavi naše organiziranosti in metod delovanja in celotnega uresničevanja naše družbene vloge. To pa je obenem neposredna priprava za kongres sindikatov, ki naj bi bil 25. in 26. oktobra v Mariboru. Sindikati Slovenije so danes organizirani tako, kot to določa statutarni dogovor, ki smo ga sprejeli sindikati na svojem kongresu novembra 1974. Takrat je kongres sindikatov sprejel dva pomembna dokumenta, statutarni dogovor o organiziranosti sindikata in zvezi sindikatov Slovenije in pa 17 zelo konkretnih sklepov o delovanju sindikata v tem obdobju. Oba ta dva dokumenta sta po svoji vsebini v bistvu še danes v veljavi in sta izhodišče za našo družbenopolitično aktivnost. Čas teh 4 let pa je prinesel naši družbi nekaj pomembnih sprememb, pomembnih izkušenj, ki terjajo nekatere spremembe v delovanju naših sindikatov.

URESNIČEVANJE USTAVE

Gotovo je najpomembnejše tisto delovanje sindikata, ki ga imenujemo uresničevanje ustave in uresničevanje ustavnega samoupravnega položaja delavcev v združenem delu in občanov. Temu dokumentu, ki smo ga sprejeli 1974. leta, je sledila cela vrsta pomembnih aktov in družbenih dokumentov, od katerih je najpomembnejši zakon o družbe-

nem delu, ki je sam posebej obvezal sindikat za celo vrsto družbenih aktivnosti, uresničevanja samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavcev. Tu so še drugi zakoni, kot npr. zakon o delovnem razmerju in celo vrsto drugih.

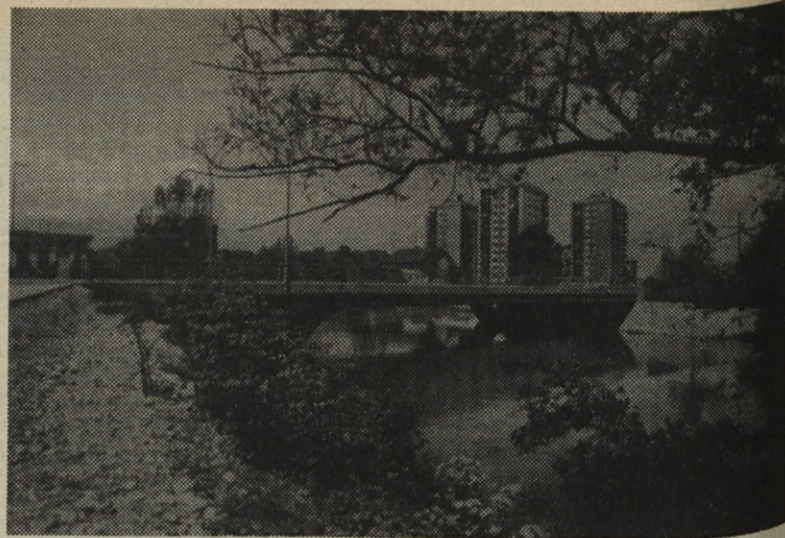
IZHODIŠČA SO V KARDELJEVI ŠTUDIJI SMERI RAZVOJA POLITIČNEGA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

Zelo pomembna za našo orientacijo je bila 32. seja centralnega komiteja ZKJ lani, ki je obravnavala izhodišča tov. Edvarda Kardelja v študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Na seji so takrat sprejeli, da je vsebina knjige podlaga za aktivnost komunistov pri izgrajevanju političnega sistema in tudi za pripravo republiških in zveznega kongresa sindikata, saj tudi za sindikate pomenijo temeljni dokumenti ZK platformo za politično delovanje sindikatov. Končno mi nismo posebna stranka, da bi imeli svoj strankarski politični program, ampak je temeljna družbena usmeritev za nas tudi usmeritev ZK s tem, da sindikati delujemo samostojno v uresničevanju družbenih nalog iz svojih dokumentov. Na temelju teh izhodišč že leto dni traja zelo živahna razprava o organiziranosti in delovanju sindikatov in njihove edinstvene vloge približno tako, kot je tov. Kardelj začrtal v svoji študiji v 4. ali 6. poglavju, kjer posebej govori o subjektivnih družbenih silah in v okviru tega o delovanju sindikata. Na teh osnovnih usmeritvah so zasnovana tudi stališča 8. kongresa ZKS in 11. kongresa ZKJ in končno tudi naša sindikalna politična usmeritev.

UVELJAVLJANJE DELEGATSKEGA SISTEMA

Upoštevati moramo tudi, da sedaj že 4 leta preizkušamo in uveljavljamo delegatski sistem. V letošnjem letu smo izvedli že druge volitve v delegatska telesa in s tem tudi sindikatu naložili nove naloge pri usposabljanju novih delegatov za odločanje. Tudi sindikat je bil organiziran po novem delegatskem sistemu, ki ga imajo skupščinne in samoupravne interesne skupnosti. To je seveda včasih povzročila določene težave pri organiziranju in delovanju sindikatov.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Kako uresničujemo srednjeročni program razvoja

Glavni podatki

V prvih dveh letih uresničevanja programa razvoja Gradisa, to je 1976 in 1977, smo dosegli za 8% manjši obseg del kot smo ga načrtovali za ti dve leti. Pač pa smo dosegli planiran uspeh, saj sta doseženi družbeni proizvod in dohodek celo preseгла planiranega. Kljub temu pa so poslovni skladi za 20% nižji od načrtovanih, predvsem zaradi zelo visokega porasta raznih obveznosti. Tudi za osebne dohodke smo v teh dveh letih izplačali za 6% več kot smo načrtovali v tem ko je število zaposlenih za 2% večje od načrtovanega števila.

To so glavni podatki uresničevanja srednjeročnega programa razvoja Gradisa v prvih dveh letih. Seveda so podatki za posamezne TOZD bolj odstopajoči, v obe smeri — navzgor in navzdol.

ŠE POMEMBNEJŠI OD ABSOLUTNIH PODATKOV SO KAZALNIKI

Produktivnost zaostaja za 1%, kar nam ne bi smelo biti težko nadomestiti v naslednjih letih.

Bolje se giblje ekonomičnost, ki presega načrtovano za 4%. Najslabše pa je z rentabilnostjo, to je donosnostjo vložnih sredstev, ki zaostaja za načrtovano kar za 30%! Tolikšno zaostajanje je posledica nižjih skladov za (20%) in pa višjih sredstev predvsem obratnih. V nekaterih TOZD smo bili v določenih časovnih razdobjih sorazmerno bogati z denarji, žal ne s svojimi (avansi). Vendar pa smo pri obračanju teh

sredstev ustvarili preizek dohodka, kar se je odrazilo na znižani domo-
stnosti.

Zaradi skromnega porasta skladov, oziroma nedoseganja predvidenih skladov, je tudi akumulativnost nižja od načrtovane.

Kazalnik — (povečani) dohodek na pogojno uro — PD-ph zaostaja za načrtovanim za 2%, kazalnik — izplačani osebni dohodki na pogojno uro — OD-ph pa presega načrtovanega za 4%.

To pomeni, da je bila naša delitev v razkoraku z razvojno politiko; pa ne zaradi (pre)visokih osebnih dohodkov, ampak zaradi preizkušene dohodka, katerega je bilo treba skraj v vsem njegovem povečanju pre-
liti v obveznosti.

Kar zadeva tretje leto uresničevanja programa razvoja, to je 1978, lahko koristimo podatke iz gospodarskega načrta za to leto, saj kažejo petmesečni podatki, da bomo planirani obseg celo presegli, medtem ko bo planirani uspeh prejkone dose-
žen.

Zadržano planiranje obsega v tem letu se kaže tudi v podatku, da je načrtovan za 12% nižje od predvidevanega po srednjeročnem programu za leto 1978! Ob polletju pa že kaže, da bomo najmanj za toliko presegli letni plan in se s tem približali načrtovanemu obsegu del za prva tri leta.

Kar zadeva uspeh, je letos načrtovan za 7% višje kot v srednjeročnem programu za to leto. Realizacija letošnjega plana bi predstavljala presežek programiranega uspeha za 2% v celi triletni dobi, to je od 1976 do vključno 1978.

STANE UHAN

KAKO I KOLIKO ŠTEDIMO

Štednja i racionalno korišćenje društvenih sredstava nisu, čini se, karakteristika ponašanja jugoslovenske privrede, pa ni društva u celini. Skoro svuda se troši više nego što bi se smelo, ne vodi se dovoljno računa o domaćinskom poslovanju, o smanjivanju troškova proizvodnje, svodjenju opšte i zajedničke potrošnje u dogovorene okvire.

Upravo zato, Predsedništvo Savezne konferencije SSRNJ pokrenulo je na svojoj poslednjoj sednici akciju za jačanje štednje. Naravno, ovo nije prvi put da se u ovom problemu raspravlja i donose zaključci na raznim političkim forumima. Medjutim, ovi zadaci nisu sprovedeni, odnosno nisu postignuti zadovoljavajući rezultati, pre svega zato što je akcija bila samo globalno postavljena. Polazeći od ovog saznanja, Predsedništvo se ovoga puta zadržalo samo na nekoliko pojava koje uzimaju prilično maha i izazivaju dosta negodovanja u javnosti. Cilj je da se spreči neracionalno trošenje društvenih sredstava na nekoliko pravaca koji često poprimaju i karakteristiku rasipništva.

Setimo se, na primer, kako se neke proslave i godišnjice obeležavaju u radnim i drugim organizacijama. Sigurno je nemoguće niti treba odreći se proslave značajnih datuma iz revolucije i socijalističke izgradnje, jer je i to sastavni deo borbe za izgradnju samoupravnog društva. Medjutim, mnoge godišnjice i proslave često se pretvaraju u svečarenje, na kojima se troše velika sredstva, a mnoge se završavaju masovnim izletima u inostranstvo, itd.

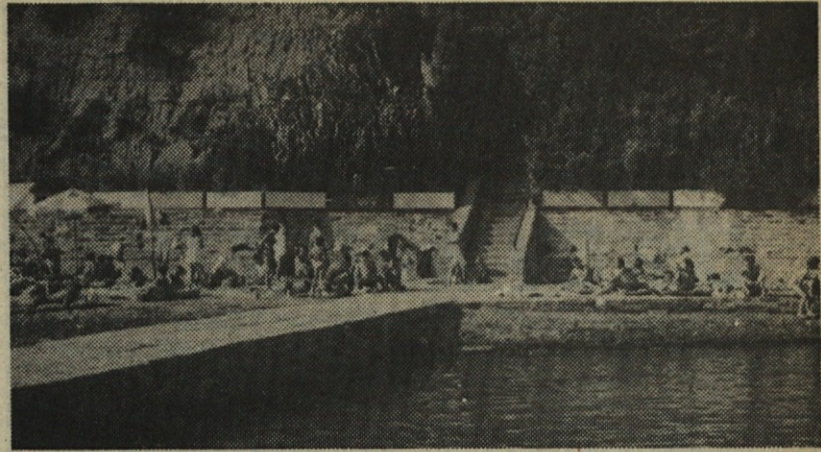
Što je još važnije, mnoge od tih godišnjica samo su formalne i premla okrenute stvarnim zadacima pred kojima se naše društvo nalazi. Time se, u suštini, degradira njihova prava svrha. Takve »Ivkove slave« treba izbegavati i energično se boriti protiv njih, pre svega zato što je ra-

sipanje društvenih sredstava atak na samoupravljanje, odnosno na njegovu materijalnu osnovu.

Skoro ista situacija je i kada je reč o raznim simpozijuma, savetovanjima i sličnim skupovima. Mnogi od njih su manje stručna razmena mišljenja, a više su reprezentativnog, pa i pomodarskog tipa. Socijalistički savez, istaknuto je na pomenutoj sednici, dužan je da se politički angažuje da ovakvi skupovi ubuduće imaju pravu sadržinu i društvenu opravdanost.

Poseban problem čini porast administracije u svim sredinama — u državnoj upravi, društvenim delatnostima i u privredi. Već godinama se skupštinska i druga dokumenta načelno zalažu da izdvajanja za opštu i zajedničku potrošnju rastu sporije od porasta društvenog proizvoda i dohotka. Medjutim, rezultati su mali. Gro povećanih izdataka odlazi na širenje administracije. Ako se ovako nastavi — na jednoj strani raste opterećenje privrede a na drugoj se povećava administracija — moglo bi da dođe do teškoća koje ozbiljno otežavaju dalji razvoj socijalističkog samoupravljanja.

Sve ove i druge pojave, naravno, nisu nove. Baš zato što su poznate, Predsedništvo Savezne konferencije SSRNJ predlaže da se u svakoj sredini odmah, bez načelnih rasprava, počne da štedi. Svaki izdatak i kontrola nad svakim utroškom treba da postane stalna briga radnih ljudi, od osnovne organizacije udruženog rada do svih društvenih i samoupravnih zajednica. Neophodno je, takodje, obezbediti da se do kraja prati sudbina svih odluka koje će radnički saveti, delegacije i delegatske skupštine donositi o daljim akcijama štednje. Ovo tim pre što je borba za štednju jedan od vidova realizacije zadataka utvrdjenih na 11. kongresu Saveza komunista Jugoslavije.

Počitniški dom Ankaran

Oslonac na radnička odmarališta

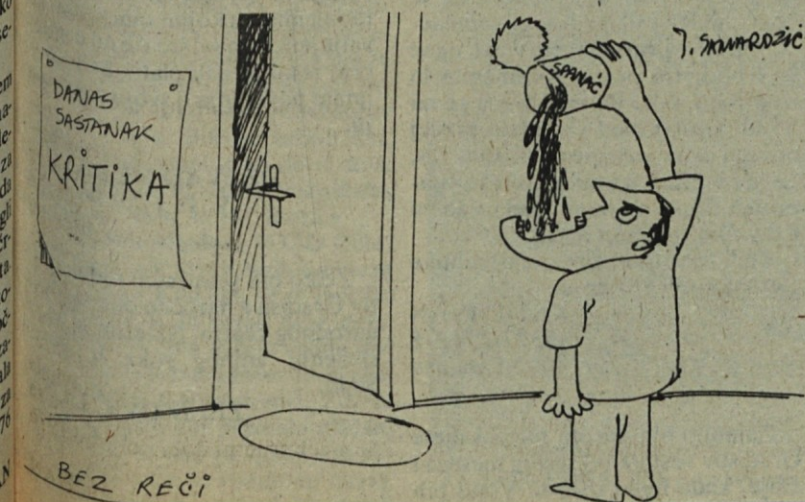
Nekorektni potezi pojedinih turističkih agencija i hotela, koji usred leta otkazuju već ugovoreni i uplaćeni smeštaj domaćem gostu, dovodeći ga u krajnje nezavidnu situaciju, prikazuju u još povoljnijem svetlu takozvani radnički turizam, solidnost i stabilnost njegovog poslovanja. Otuda čak i oni koji se drže uverenja da je skupo razvijati turizam na dva koloseka — »radničkom« i komercijalnom — moraju ovih dana da priznaju da se sa stanovišta društvenih vrednosti ponekad valja opredeljavati i za onaj skuplji put koji, na kraju, ipak ispadne jeftiniji.

Možda nikad nije bilo jasnije nego sada u kojoj meri »radnički« turizam predstavlja protivtežu komercijalnom delu turističke privrede koja uporno pokušava da ga prikaže kao neracionalnog konkurenta, shvatajući, u stvari, i te kako dobro da joj to doskorašnje turističko pastoreče onemogućava da uspostavi monopol. Otuda se nerado gleda na sve savremenija radnička odmarališta koja svojim tipom kompletnih turističkih naselja sa punim komforom ali i raznovrsnim sadržajem za rekreaciju i rasonodu mogu često daleko više da ponude našem radnom čoveku nego klasični hoteli, a i po znatno pristupačnijoj ceni, što takodje nije beznačajno. Zasad ima nepunih stotina hiljada ležaja u radničkim odmaralištima širom zemlje, ali su potrebe daleko veće, tako da je preporuka sindikata da se još bržim tempom ide na udruživanje sredstava radnih kolektiva u samoupravne interesne zajednice za odmor i rekreaciju koje, i

to one veće, regionalnog značaja, mogu da budu jedini pravi partner turističkim agencijama i hotelijerima. Kakvo je ponekad to »partnerstvo« govore i česte pojave otkazivanja turističkih aranžmana od strane hotela i agencija samoupravnim interesnim zajednicama za odmor i njihovim članovima — radnim kolektivima.

»Mi ne moremo prihvatiti da marka ili dolar imaju veću vrednost od našeg jugoslovenskog dinara.« — izjavio je sekretar Veća SSJ Šefcet Jašari, oštro osudjujući ovakvo ponašanje jednog dela turističke privrede. Sindikat, koji inače daje nedvosmislenu podršku gradnji savremenih radničkih odmarališta ali istovremeno zagovara i mogućnost različitih puteva saradnje sa komercijalnim turizmom, upozorava stalno da odmor nije nikakav luksuz niti isključivo privatna stvar pojedinca, već su ti dani opuštanja nasušna potreba u funkciji očuvanja čovekovog zdravlja i, samim tim, postizanja više produktivnosti rada.

Iz svakog stava sledi i zaključak da je perspektiva u organizovanju onakvog odmora koji najviše odgovara potrebama radnih ljudi, a da li će to biti »radnički« ili komercijalni turizam ili, pak neka sredokraća izmedju ova dva tipa turističke privrede — vreme će pokazati. Jedno je medjutim, zasad izvesno — sve dok naši turistički poslenici vode ovakvu kratkovidu politiku potcenjujući domaćeg gosta i njegov radom stečeni dinar, sigurno je da su radnička odmarališta itekako dobrodošla.

PORAST PRODUKTIVNOSTI — USLOV NAPRETKA

Osnovni pravac idejno-političke akcije Saveza komunista u borbi za dinamičan, ali i stabilan i skladan razvoj, mora biti pitanje ekonomije rada i sredstava i povećanje ukupne društvene produktivnosti rada. Nije slučajno što je ovaj stav najčešće ponavljan za govornicom upravo završenog Jedanaestog kongresa SKJ u Komisiji za razvoj socijalističkih samoupravnih društveno-ekonomskih odnosa. Jer, period između dva kongresa karakterističan je, uz sve rezultate koji su postignuti, i po tome što je došlo do usporavanja tempa produktivnosti rada. Godišnja stopa rasta produktivnosti iznosila je u proseku samo 1,7 odsto sa приметnim odstupanjima u pojedinim godinama.

Planski zadaci o povećanju produktivnosti se ne izvršavaju. Prema sadašnjim pokazateljima, procenjuje se da će u prve tri godine ostvarivanja zadataka iz plana razvoja zemlje u društvenom sektoru biti ostvaren godišnji rast produktivnosti rada po stopi od 2,3 odsto. Srednjegodišnjim planom razvoja predviđene su godišnje stope od po četiri procenata. Rast produktivnosti rada u ukupnom društvenom proizvodu privrede učestvuje sa oko 37 odsto, umesto 53 odsto, koliko je planom predviđeno. Ovakva kretanja teško je objasniti kada se zna da je, recimo 1975. godine oko 65 odsto orudja za rad bilo u većem stepenu automatizovano i da 41 odsto mašina nisu »starije« od pet godina. Istovremeno, svake godine u industriji se nabavi više od 10 odsto nove opreme.

Dostignuti nivo tehničke opremljenosti rada, očigledno, ne bi trebalo da bude veća kočnica za povećanje produktivnosti.

Šanse koje on pruža su daleko veće, ali nisu iskorišćene. To najbolje potvrđuje podatak da stepen korišćenja kapaciteta poslednjih godina iznosi svega oko 70 procenata.

Razumljivo, produktivnost rada ne zavisi samo od stanja i odnosa u samim radnim kolektivima. Ona zavisi i od celokupne organizovanosti privrednog života, efikasnosti u donošenju odluka, od sporazumevanja i dogovaranja. Ogromne rezerve za podizanje produktivnosti leže u udruživanju rada i sredstava.

Jedan od najvažnijih zadataka na ovom planu jeste dalje unapređenje sistema raspodele prema radu, tako da lični dohodak postane osnovni podstrek povećanju produktivnosti. Dosledna raspodela prema radu doprineće produktivnosti. Dosledna raspodela prema radu doprineće uspešnijem i efikasnijem poslovanju uopšte. To podrazumeva potrebu energičnog suprotstavljanja svim pojavama uravnilovke kao i nastojanjima da se dohodak deli nezavisno od rezultata rada. Neophodno je dosledno sprovesti u život nastojanja da se svaki rad meri bez obzira da li se posao obavlja za mašinom ili u kancelariji.

Odgovoran odnos prema radu i društvenim sredstvima, bolje korišćenje radnog vremena, štednja na svim nivoima — neodvojivi su od nastojanja za većom ekonomijom rada. Poseban značaj ima stimulisanje naučnih saznanja koja su u funkciji udruženog rada, kao i svih oblika novatorstva i racionalizatorstva. Izvršavanjem zadataka koje nameće veća produktivnost daleko lakše nego sada rešavaće se problemi zapošljavanja i teškoće sadašnje ekonomske situacije.

P. ДРАЖИЋ

Zbiranje točk

Bliže samoupravljanju

U Bosni i Hercegovini danas nema komune, industrijske sredine, organizacije udruženog rada, škole ni fakulteta u kojima na određen način nije organizovano obrazovanje za samoupravljanje. Različite sadržaje iz NOB-a, istorije SKJ, izgradnje socialističkog samoupravnog društva kao i današnjeg društveno-ekonomskog i političkog života Bosne i Hercegovine i cijele jugoslovenske zajednice izučavalo je kroz sindikalne škole, škole samoupravljanja, omladinske škole, razne oblike seminara i savjetovanja 84 posto celokupne radničke klase ove Republike.

Poseban doprinos obrazovanju za samoupravljanje sindikalnih aktivista, radničke klase, omladine na školama i fakultetima dala je akcija Vijeća Saveza sindikata Bosne i Hercegovine i Republičke konferencije SSRN. BiH »Biblioteka u

svakom OOUR-u«. Zajedničko djelatnošću izdavačkih kuća »Svjednost«, »Veselin Masleša« i NISRO »Oslobodjenje« marksistička literatura je naročito postala dostupna neposrednim proizvođačima, tako reći u samim fabričkim pogonima.

U okviru edicije »Biblioteka u svakom OOUR-u«, o čijem su pokretanju prošle godine potpisali samoupravni sporazum 17 organizacija udruženog rada u Republici štampano je prvo kolo od pet knjiga »Izbor iz djela druga Tita«.

U pripremi je i drugo kolo u kom će biti štampani dokumenti Sedmog kongresa Saveza komunista Bosne i Hercegovine, Jedanaestog kongresa Saveza komunista Jugoslavije, kao priručnik za obrazovanje za samoupravljanje prema Programu Vijeća Saveza sindikata Bosne i Hercegovine.

B. MATIJAŠ

V prvi vrsti vas vse skupaj lepo pozdravljam in vam želim polno delovnih uspehov v nadaljnem delu. Nahajam se na odsluženju vojnega roka v Sarajevu, kar pomeni, da se bom kmalu vrnil med svoje sodelavce. Ob čitanju glasila sem videl, da se je v podjetju precej spremenilo in izboljšalo, tako da mislim, da se mi bo ob vrnitvi med vas zdelo precej novega in nepoznanega. Prosim vas, če je mogoče, da mi glasilo še vnaprej pošiljate. Iskreni pozdrav vsem delovnim ljudem Gradisa.

Tudi pozdravljam vse strojnike Betonarne v Šoštanjju.

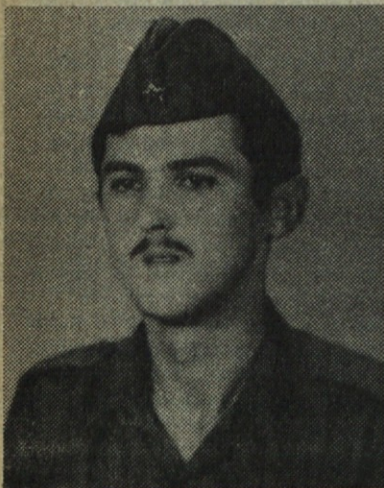
KATIČ IVAN
VP 5327-2 VE-8
71002 Sarajevo

da znam šta se sve dešava i kako na preduje moje — odnosno naše preduzeće. Vjerujem, da ćete mi redovno slati vestnik i unapred se zahvaljujem. Drugarski pozdrav svim radnicima, sa kojim sam radio i zahvaljujem vam se, što ste mi u najkraćem roku poslali platu. Sad još više imam poverenja u svoju organizaciju.

mornar
DŽEVAD MURATOVIĆ
V. P. 1159-96-C-VE
52002 Pulj

Želeo bih pozdraviti radni kolektiv Gradisa a naročito one sa Medunarodnog centra. Nalazim se na odsluženju vojnog roka u Novom Sadu.

ŽELJKOVIĆ DUŠAN
V. P. 3628-6
21002
Novi Sad

Ivan Katić

Naši vojnici pišu

Zamolio bih vas da mi pošaljete Gradisov vestnik od šestog meseca i dalje, kada budu izlazili. Volio bih

»LIKOF« v Krškem

Za nami je zopet ena izmed zmag, ki so jo izvojevali delavci Gradisa. V Krškem so končana v glavnem vsa gradbena dela za jedrsko elektrarno. Prvič smo pri nas gradili tovrsten objekt in obenem tako zahteven objekt pa smo vendar pokazali, da je Gradis sposoben za taka in še bolj zahtevna dela. Sicer pa — o Krškem smo že toliko pisali, da je bolje, če o delu in »likofu« spregovorijo kar sami delavci. Našli smo jih namreč kmalu po končanem delu na slovesnosti, ki naj bi potrdila in »zalila« že postavljeno smrečico na vrhu kupole v Krškem:

Panič Milutin, GE Maribor: »V Krškem sem delal eno leto, po poklicu pa sem tesar. Danes se mi zdi, kot da med vso gradnjo nismo imeli problemov, kot da je šlo vse lepo in gladko, pa vendar vemo, da je včasih tudi kaj zaškripalo. Ampak končano je in vsi smo veseli, pa zato vidimo le najlepše strani.«

Sestan Muhamed, TOZD Železokrivnica: »V Gradisu sem se izučil za železokrivca in prehodil sem s temi svojimi rokami že marsikatero gradbišče. V Krškem sem delal dve leti in moram reči, da je bilo več težkih kot lahkih strani in zadev. Delavnik ni bil ravno kratek, saj smo delali tudi po 12 ur na dan. Ampak, vse se preživi in že smo na poti na drugo gradbišče.«

Haličević Jasim, TOZD Železokrivnica: »Zadnji dve leti sem preživel na gradbišču v Krškem, drugače pa sem že sedem let v Gradisu. Kot železokrivca sem imel na jedrski elektrarni dovolj dela, prosti čas (kolikor ga je sploh ostalo) pa sem preživel v naselju. Bilo mi je všeč tam, čeprav so nekateri povedali, da v začetku ni bilo vse tako urejeno. Sedaj je pred menoj dopust in res se ga že kar veselim. Preživel ga bom s svojo družino doma.«

Vidović Djuro, TOZD Železokrivnica: »Kvalifikacijo za železokrivca sem dobil na Gradisovih tečajih, drugače pa pa sem v Gradisu že 10 let. V Krško sem prišel na sam začetek del in tako sem pravzaprav živel tu 4 leta. Bilo je težkih dni, lepih pa tudi. Imeli smo dosti dela, tega nam res ni nikoli manjkalo, vendar — delati se pač mora.«

Novaković Mladen, TOZD Železokrivnica: »V štirih letih kar sem niti preživel v Krškem, se ni zgodilo enkrat, da bi ostali brez dela. Nasprotno — dela je bilo vedno dovolj in vedno je bilo zahtevno, včasih tudi posebej komplicirano. Zdi se mi, da smo bili kar premalo plačani za ves trud, ki smo ga vložili v ta zahtevna dela. Če se spomnim nazaj, lahko povem, da smo včasih delali

tudi po 24 ur skupaj, tik pred odhodom v Krško pa so nam vse sorte obljublili. V začetku gradnje je bilo tu precej kritično — hrana ni bila v redu, stanovali smo okoli pri privatnikih. Gradis je nato dobil menzo kot vsi ostali, vendar je bila hrana v njej slabša od drugih.«

Lesjak Tone, Strojno prometni obrat: »Več kot trideset let sem že pri Gradisu in lahko rečem, da sem prevdral večino gradbišč podolgem in počez. Včasih je bilo težko, spali smo na slamaricah, jedel si ali pa nisi, vendar se mi zdi, da so bili tisti časi najlepši. Veliko je bilo tovarištva. Danes tega manjka. V Krškem sem delal kot strojnik na avtodvigalu in včasih je bilo kar težko, delali smo po cel dan. Vendar, ko enkrat z delom končaš, si vesel, da je šlo vse dobro.«

Vehar Rudi, Strojnoprometni obrat: »Enajst let sem v Gradisu in od teh sem jih 4 preživel v Krškem. Če se spomnim teh zadnjih let, lahko rečem, da sem dal marsikatero noč za to nuklearko. Včasih smo začeli delati v ponedeljek, končali smo pa šele v petek, non-stop. No, vedno le ni bilo tako in bili so tudi lepi trenutki. Nazadnje smo delali po 9 ur in vse razmere so bile veliko boljše kot

pa na začetku del v Krškem. Še vedno pa ni urejeno s temi dohodki. Eni dobivamo znižane dnevnice, drugi terenski dodatek. Potrebno bi bilo urediti za vse enako, seveda tudi ostale pogoje.«

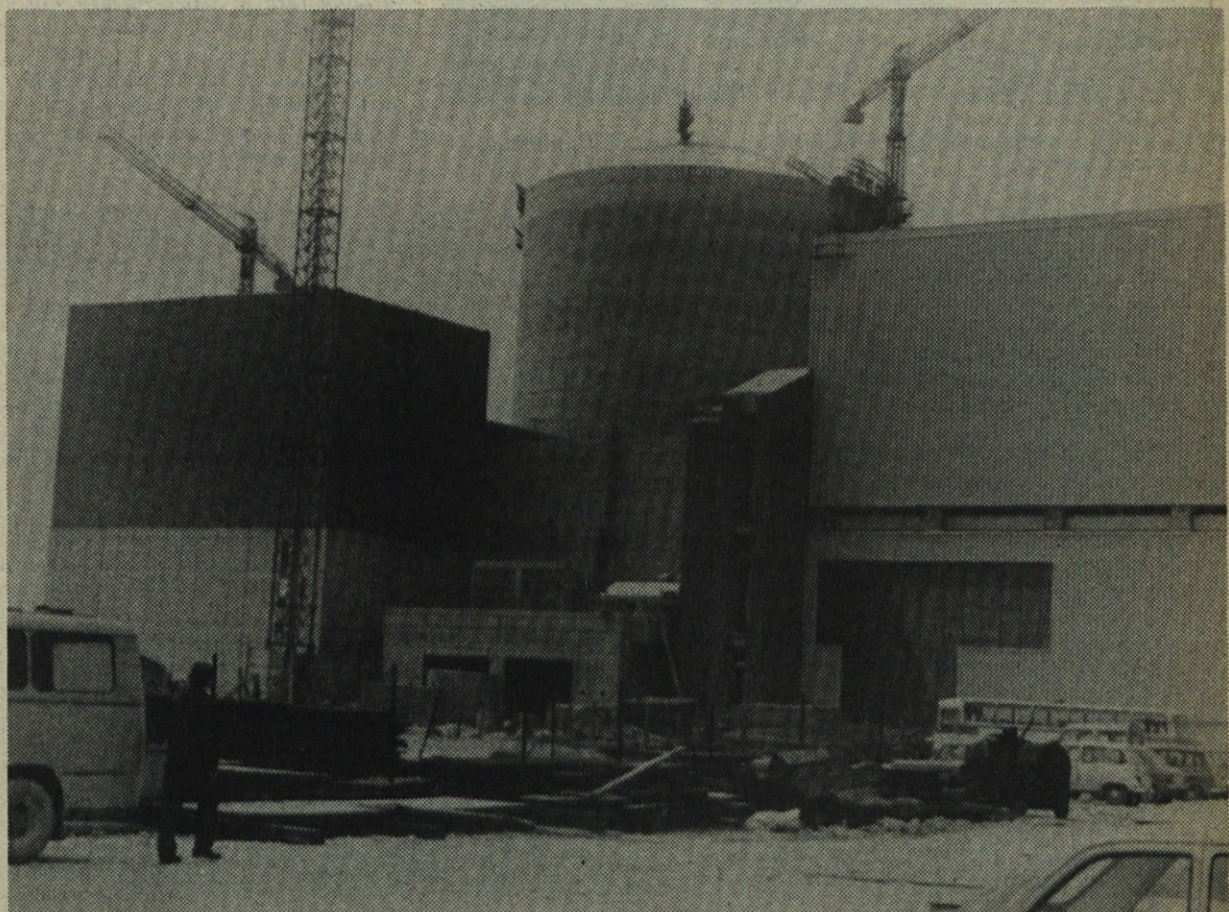
Galjevec Štefan, Borak Ivan, Poljak Andrija, Ferlež Anton, Mužek Mirko, Hergotič Marjan, Balent Josip, vsi iz GE Maribor: »Delali smo vsa štiri leta v Krškem in moramo reči, da smo bili na vsakršne težave pripravljeni pred odhodom na gradbišče. Povedali so nam, da nas čaka veliko dela, neurejene razmere in še kaj, zato smo bili na vse to pripravljeni in nič presenečeni, ko smo prišli tja. Vedeli smo, kaj nas čaka in zato ni bilo prav nič težko. Najprej smo stanovali pri zasebnikih, hranili smo se v Sremiču, na gradbišču pa smo se vozili z avtobusi. Delali smo po 12, 16 ali celo 20 ur, odvisno seveda od potrebe na gradbišču. Težko je bilo, vendar smo zdržali, saj smo vedeli, da je od dobro opravljenega dela odvisen ugled Gradisa in seveda tudi naš vsakdanji kruh. Delali smo tudi ob sobotah in nedeljah. Nekateri smo pri Gradisu že toliko let, da bomo že kar penzijo dočakali in če pogledamo v tista leta po 1945, lahko vi-

dimo, kakšne spremembe so nastale. Nič več slamaric, lepe barake, kontejnerji, vse se razvija, gre naprej. Mi stari kar privoščimo tem mladim, da imajo vse to na voljo in prav je tako. Moti nas le to, da smo skozi vsa ta leta veliko več delali kot je potrebno za leta do penzije, pa se nam to nikjer ne upošteva. Koliko je bilo prečutih noči, predelanih sobot in nedelj, pa danes to pomeni toliko kot nič.«

Tako so nam povedali naši delavci. Likof je bil poln spominov na dni gradnje jedrske elektrarne, pa tudi na dni izpred 30 let. Vsi se bodo sedaj razkropili po drugih gradbiščih, novih deloviščih in spet bodo novi likofi, novi delovni uspehi. Upamo, da jih ne bodo zaključili tako, kot so to storili trije mladeniči:

V bližnjem jezercu so preizkušali svoje mornarske veščine, pa se je čoln naveličal in jih stresel v vodo. Namesto uživanja ob dobri kapljici, ki bi jih namočila samo znotraj, so bili mokri tudi zunaj in verjemite, da jim je bilo vse drugače kot prijetno. Pa vendar — tako kot rečemo za njih, lahko rečemo za celotno gradnjo v Krškem:

»Konec dober — vse dobro.«
NADA M.

12. julija 1978 je bila postavljena na vrhu kupole v Krškem smrečica in tako je bilo delo naših gradbincev kronano z uspehom

Na »likofu« so domače specialitete preizkušali tudi predstavniki Westinghousa in investitorja — jedrske elektrarne v Krškem

Skupaj delali, skupaj proslavljali — delavci GE Maribor, GE Ljubljana, Železokrivnica in SPO

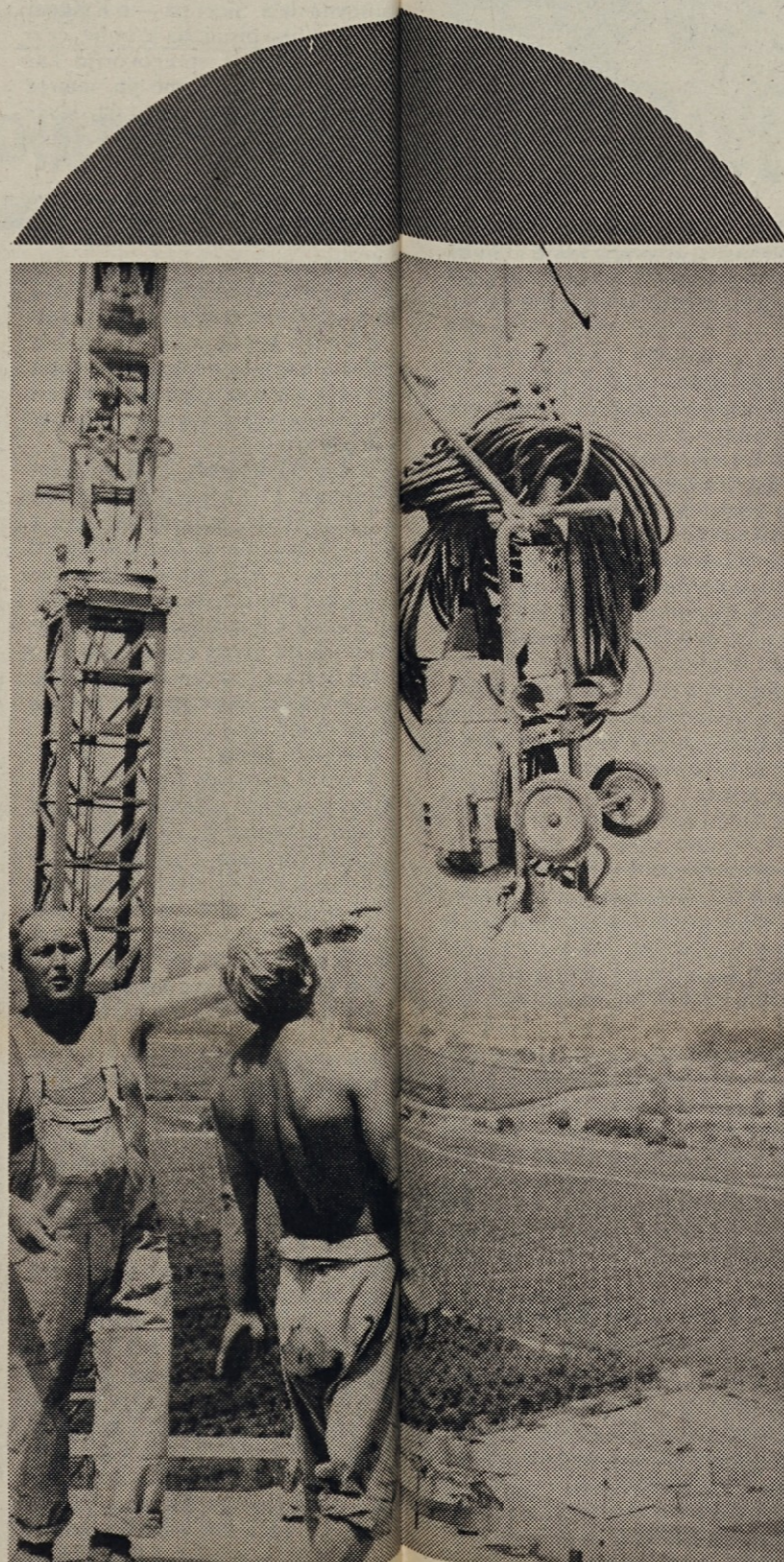
Takole je delavec Ivan Borak zapucal zadnjo lopatico betona na kupoli jedrske elektrarne. — Foto: F. Štromajer

NUKLEARNA ELEKTRARNA V KRŠKEM — NOVA ZMAGA

V sredo 12. julija natanko ob 10.30 je skupina Gradisovih delavcev razvila na vrhu betonske kupole Gradisovo zastavo ter postavila obvezno smrečico. Delavec Ivan Borak pa je še »gradil« beton na stični točki kupole, kjer je še pred kratkim bila luknja. To je pomenilo novo zmago Gradisovih delavcev. Ko sem se za ta svečani trenutek vzpenjal po 300 stopnicah na 62 m visok vrh kupole, kar nisem verjel podatkom, da je v to vgrajeno okoli 60 tisoč ton betona ter 8 in pol milijonov kg železne armature s premerom 36 in 40 mm.

Koliko napora je bilo vloženega v to delo, vedo samo oni — betonarji, tesarji ter vsi, ki so dneve in noči preživeli na gradbišču.

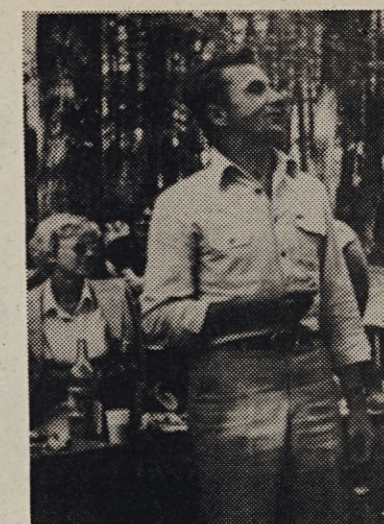
Verjetno bi bili ta dan radi prisotni vsi Gradisovi delavci, kar jih je delalo na gradbišču (povprečno 250). Pa kaj, ko na vrhu ni prostora za vse. Tako so Ivan, Mijo, Anton, Štefan, delovodja Franci in morda še kdo, kar sami opravili zaključna dela. Posebno ponosen je bil delavec Milec Mijo, tovariši ga kličejo kar Miško. Med prvimi je prišel v Krško. Njegov znoj je namočil že temelje tega stolpa, sedaj pa je ponosno razvil Gradisovo zastavo na samem vrhu.

Zadnji transport z žerjavom. — Foto: Štromajer

Se en uspeh moram omeniti, za katerega so zaslužni prav vsi. V času tako zahtevne gradnje ni bilo niti ene večje nezgode. Še tako velik gradbeni uspeh lahko na koncu pokvari ena sama težja delovna nezgoda. Veliko napora in discipline je bilo potrebno in ni jim žal.

Ko je žerjav še dvignil usmernik, so delavci pokrili svež beton z mokro žaklovino, da ga zaščitijo pred močnim soncem, ki je ravno ta dan žgalo kot za stavo. Za sebe se niti zmenili niso. Bili so že tako ožgani in utrujeni, da tega niti čutili niso. Le jaz sem se ta dan pošteno nacvrl. Pa kaj bi to, ko vidiš zadovoljne obraze delavcev, veš, da so zadovoljni, ker so opravili še eno gigantsko delo. Tesarski brigadir Čikič Štefan je dobesedno rasel z objektom. Drsní oder okoli stolpa, na katerem so bili po štirje tesarji, se je počasi a vztrajno iz meseca v mesec pomikal proti vrhu. Sedaj so tu. Na vrhu betonske kupole. Končali so.

Tov. Miro Krajnc je kot predstavnik vodstva gradnje v Krškem pozdravil vse prisotne na likofu in poudaril, da je bilo opravljeno zares veliko delo

»Idemo dečki, gotovi smo!« je mirno dejal delavec Mijo. Počasi smo se spustili po stopnicah navzdol. Spodaj jih čaka danes »Boljše« kosilo in kozarec — dva Bizelčana.

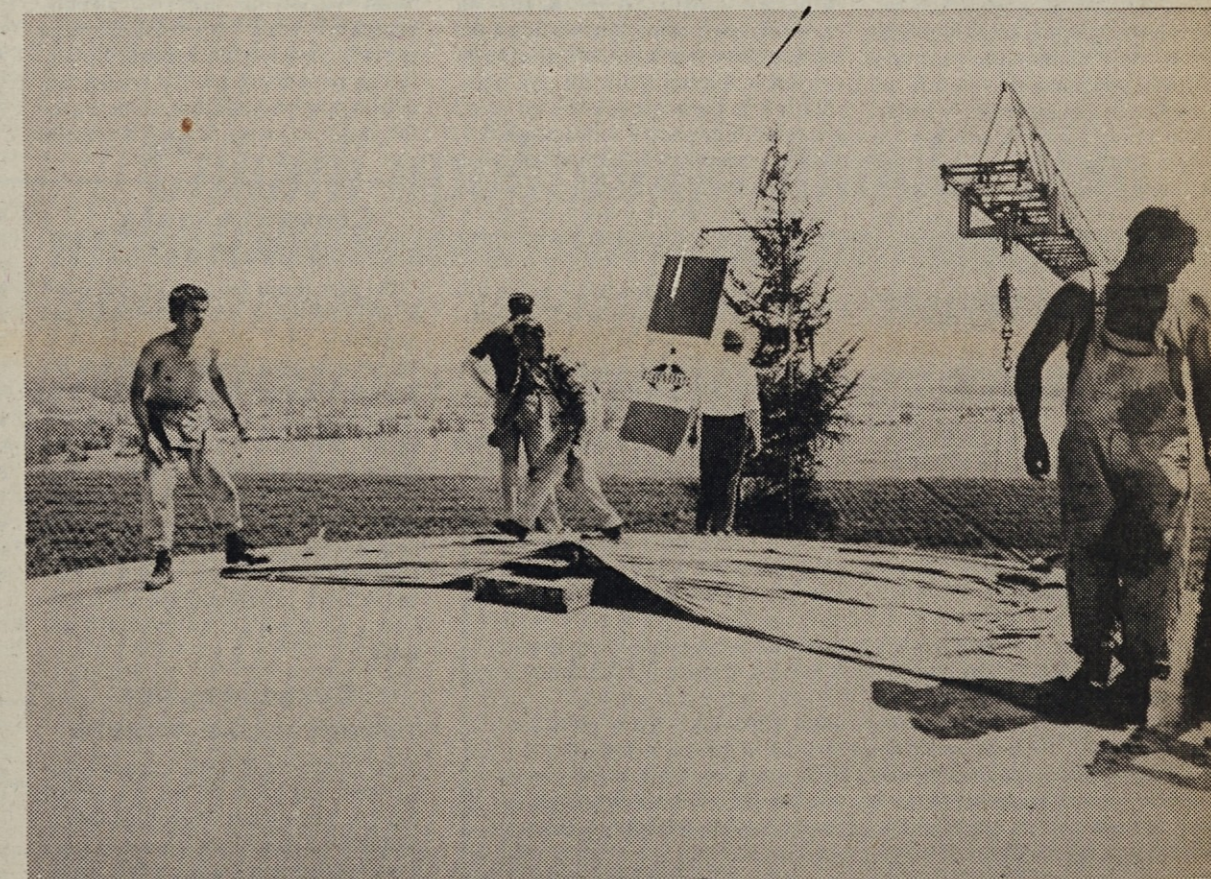
Ko sem zapuščal gradbišče sem se še enkrat ozrl nazaj. Na vrhu zastava, smrečica ter napis Gradis. Jutri bodo vse to sneli, prišli bodo montažerji ter delali naprej. Konec leta 1979 mora biti elektrarna nared.

Ivan, Mijo Anton ter Štefan pa se bodo morda že jutri odpravili v Ormož na novo gradbišče. Takšno je pač delo gradbinca.

FRANJO ŠTROMAJER

To je eden izmed kopalcev, ki se je neprosto voljno namočil v bližnjem ribniku. Družbo sta mu delala še dva — seveda vsi iz različnih TOZD, kar kaže na veliko solidarnost v Gradisu

Betoniranje je končano, sledi le še pokrivanje svežega betona. — Foto: F. Štromajer

Delovna akcija Nove Jarše

Mladinci spet na delu

V zadnjih letih se je mladinska organizacija TOZD Ljubljana-okolica zelo razživela, tako na športnem, kakor tudi na družbenopolitičnem in kulturnem področju, posebno od časa, ko je krmilo prevzela edina aktivna mladinka Nada Simončič, ki je s svojo aktivnostjo in s pomočjo nekaterih članov povzdignila zavest mladincev na zelo visoko raven.

Čeprav smo neprijetno presenetili z doseženim uspehom na preteklih mladinskih športnih igrah in kot nosilci prehodnega pokala dosegli šele 7. mesto, naše nogometno moštvo z izvrstnimi posamezniki zasluži na tem področju vso pohvalo. Vendar, z delom naše OOZSM smo kar zadovoljni. Kot organizatorji omenjenega tekmovanja pa smo se dobro izkazali, kar lahko potrjuje vsi udeleženci. Še posebej bi omenil tov. Simončičevo kot predsednico ter organizacijski odbor v sestavi Ličanin, Goričanec, Peranec in Merdanovič, ki so pripravili ter uspešno izpeljali igre. Vsi ti mladinci praktično nosijo na svojem hrbtu večino bremena, ki ga nalaga statut ZSMS, kajti vsi imajo več funkcij na tem in onem

področju.

Tako so tudi uspešno izvedli mladinsko delovno akcijo, čeprav je bila v času letnih dopustov. Zbrali smo se v soseski Nove Jarše (20 mladincev), da bi pokazali, kaj smo zmožni in koliko lahko naredimo takrat, ko gre za fizično delo. Toda, glede na to, da smo gradbeniki, se nam nobeno delo ni izognilo, prav vse tisto, kar nam je ukazal Peranec, tehnik na omenjenem gradbišču, smo uspešno opravili. Denar, ki smo ga zaslužili, pa mislimo porabiti za kakšen strokovnorekreativni izlet, ki ga mislimo organizirati že to leto. Najbrž se bomo dogovorili za ogled znamenitega mostu na otoku Krku, ki je v izgradnji. Seveda mislimo v ta namen izvršiti še eno delovno akcijo, tako da bo dovolj denarja za prevoz in vsaj še za eno zakusko na omenjenem izletu.

Na koncu bi povedal še to, da mislimo še naprej nadaljevati dosedanja aktivnost, ter da bo še v naprej zadosti mladinskih delavnih akcij v okviru ZSM TOZD Ljubljana — okolica.

IVIČ RAJKO

Zahvala

Dočakal sem čas, ko odhajam v pokoj. Naključje je hotelo, da se mi je iztekla moja 41-letna delovna doba ravno pri Gradis TOZD Jesenice, kjer sem delal 13 let.

Prijetno sem bil presenečen za ganljivo slovo, katerega so mi pripravili Jeseničani. Priznati moram, da smo se razšli z rosnimi očmi.

Ob tej priliki dolgujem vodstvu TOZD Jesenice — predvsem tov. direktorju, strojnemu referentu ter tov. kadrovski iskreno zahvalo za njihovo pozornost, ki so jo izkazali navadnemu delavcu iz drugega TOZD.

ZALOŽNIK ALOJZ

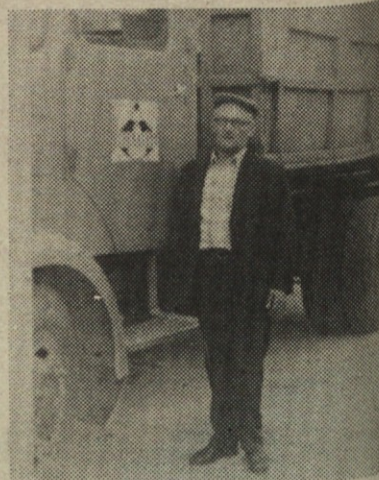
Lojze v zaslužni pokoj

V mesecu juliju je odšel v pokoj naš šofer iz TOZD SPO tov. Lojze Založnik. Je eden izmed redkih delavcev — šoferjev, ki je zdrav z 41 leti delovne dobe dočakal svoj zaslužni počitek.

Da ga malo predstavimo. Pri podjetju je bil že inventar, saj je prišel v Gradisovo družino že leta 1947. Šoferski poklic je opravljal že od leta 1942. Po prihodu v naše podjetje je bil vedno na razpolago, kjer je bilo potrebno vozilo. Ker v povojnih letih ni bilo dovolj tovornih vozil, je moral iz gradbišča na gradbišče. V glavnem je prevozil vsa gradbišča, ki so takrat obstajala.

Prvi njegov avto je bil znamke DIAMONT, toda ne nov. Vozilo je bilo že dokaj izrabljeno, bilo pa je vozno. Kot vesten in marljiv delavec je to vozilo vzdrževal včasih tudi s pomočjo kovača. O udobnosti vožnje ni bilo govora. Vzmetenje trdo tako, da ga je premetavalo v kabini iz enega kota v drugi. Tesnenje kabine je bilo tako, da je lahko padla kamnita kroglja v velikosti marelice. Ker takrat ni bilo asfaltiranih cest, ampak makadamske, je skozi te špranje v kabini prišel tudi prah. Takratne udobnosti z današnjo se ne da primerjati.

Čas je hitel naprej. Ponudila se je prva priložnost za nabavo novih vozil znamke OM. Kot vzoren šofer in priden delavec je dobil novo vozilo, ki ga je upravljal nekaj let. Kasneje so se pojavila na tržišču domača vozila in sicer po licenci, znamke FAP. S tem vozilom pa je postavil svojevrsten rekord, upravljal ga je celih 18 let. To vozilo tudi ni bilo posebno udobno, samo navadil ga je po svoje. Za ta neumoren

Lojze Založnik

trud in vzdrževanje tega vozila je dobil tudi visoko priznanje »Gradisovo nagrado«. Po preteku tega obdobja pa je dobil še enkrat novo vozilo iste znamke, ki ga je predal mlajši generaciji. Če bi le del tega vzgleda posnemali mlajši, se bodo vozila dobro odplačevala v dobrobiti skupnosti.

Veterani odhajajo, spet je odpadel list Gradisovega drevesa, toda na tem mestu bo zrastel novi — mlad. Življenje je neizprosno, list za listom odpada, Gradisovo drevo se pomlaja. Upamo, da bo naslednje generacija negovala in hranila še vnaprej, da bo v bodoče ostala bujna rast.

Našemu dolgoletnemu marljivemu in vestnemu delavcu, tovarišu Založniku, želimo še mnogo zdravih let, da bi še dolgo užival svoj zaslužni pokoj.

L.Š.

Cementna vreča, ki razpade

Pri polnjenju betonskih mešalcev se širi cementni prah predvsem pri odpiranju vreč in sipanju cementa. To seveda zelo škodljivo deluje na dihalne organe delavcev. Da bi se temu izognili, so v nekem bratislavskem inštitutu izdelali specialen papir, ki popolnoma razpade v nekaj minutah. Vreče izdelane iz tega papirja sploh ni potrebno odpirati, ampak se skupaj s peskom, gramozom ter vodo vržejo v boben mešalca. Pri tem je pomembno, da to nikakor ne učinkuje na kvaliteto betona.

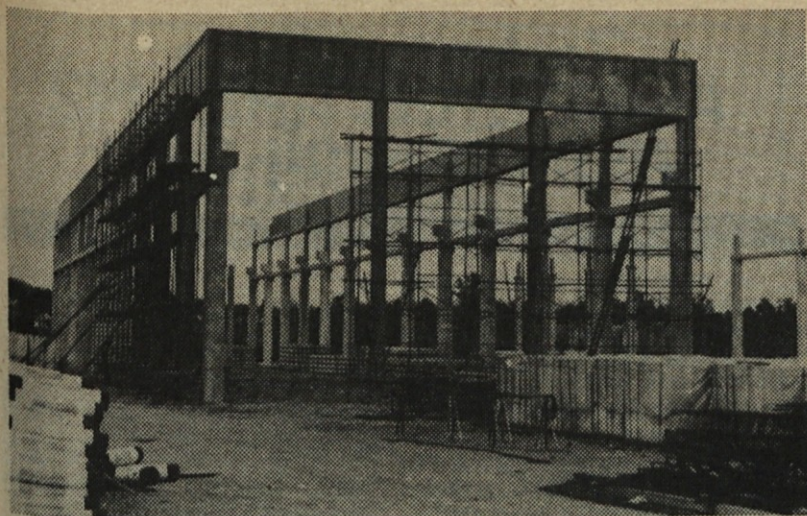
Dvanajstogelna stanovanjska zgradba

Po projektu skupine strokovnjakov pod vodstvom dr. ing. Manfreda Zunpa, je v mestu Oterndorf Okril, nedaleč od Drezdena, zgrajena prva dvanajstogelna zgradba v DR Nemčiji. Zgradba ima pet nadstropij — s skupno 53 stanovanji različnih ve-

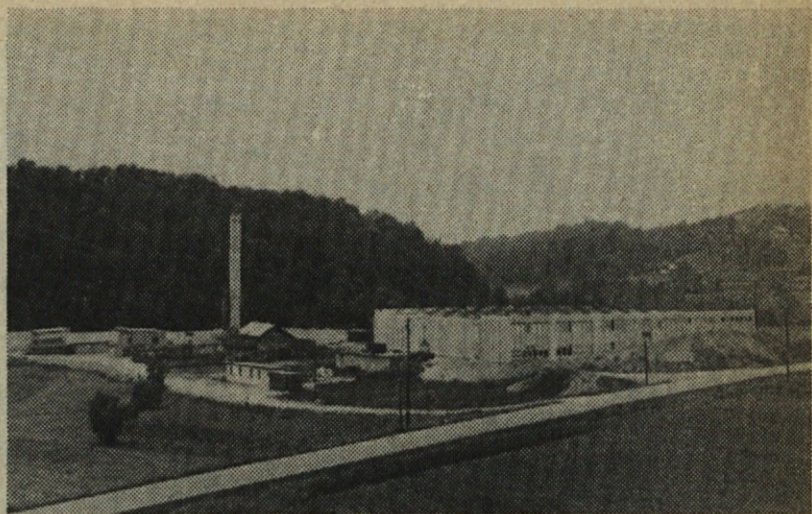
likosti — od enosobnih do petsobnih. S to izgradnjo je odprta nova serija stanovanjskih objektov z večogelno osnovo. Sicer pa je površina te zgradbe 800 kv. m. Zaradi tako velike površine je mogoče v eni etapi razporediti večje število stanovanjskih prostori. Zanimivo je, da ima vsako stanovanje triogelno nišo: stanovanja, katera imajo več kot eno sobo, so razporejene na dve strani zgradbe. V pritličju so trgovine ter obrtne delavnice. Zgradba je grajena s prefabriciranimi elementi.

Nov stroj za sekanje armature

V tovarni »Stromašina« v Čerkazovu (SSSR) so že pričeli s serijsko proizvodnjo stroja »SMŽ 322« za sekanje železobetona do 40 milimetrov. Maksimalna moč nožev tega stroja je 54 ton, maksimalni prečnik sekanja z ravnim nožem je 40 milimetrov. S polkroglim nožem pa 32 milimetrov. Število sekov je 42 v minuti.

Proizvodni obrat za IMP v Ptuj. — Foto: Kosi

Tovarna pnevmatskega orodja — Dolanc. — Foto: Kosi

Boljše preprečiti kot zdraviti

Gradnje Ptuj se nahaja v trenutni krizi. Vzroke za krizo poznamo, ne zavedamo pa se posledic, oziroma posamezniki se ne zavedajo posledic, ki lahko nastanejo iz situacije, v kateri se TOZD nahaja.

Primerjava angažiranosti prejšnjih let in pa l. 1978 nam da zaključek, da je TOZD za leto 1978 angažirana z najvišjim procentom. Za stanje, v katerem se nahajamo, ni vzrok pre malo del ampak v delih samih, t. j. vrsta del, organizacija dela, ažurnost del in pa notranje rezerve. Iz akcijskega programa stabilizacije, katerega smo letos dopolnili, bi se opredelili samo na nekatera poglavja, katerih namen je izboljšati stanje oziroma odpraviti napake, ki se pojavljajo pri samem procesu dela. Iz programa bi se omejili predvsem na izostanke iz dela, storilnost, cene in medsebojne odnose.

Analize izostankov z dela t. j. boleznine do 30 dni, nad 30 dni in ostali upravičeni in neupravičeni izostanki nam pokažejo, da imamo v Gradisu najvišji procent izostankov in skoraj enkrat več kot je republiško povprečje. Posledica je, da bi se pri zmanjšanju izostankov z dela za polovico dvignili dohodek na pogojeno uro za 25 %. Kljub vsem oblikam sankcij za zmanjšanje izostankov z dela ne bomo dosegli boljših rezultatov, če se delavci ne bodo zavedali, da je vsak dan, ki ga po nepotrebnem koristijo iz kakršnega koli vzroka za tak dan oškodovan predvsem delavec sam in s tem TOZD in ne nazadnje tudi delovna organizacija.

Za leto 1976 smo zapisali, da bi za doseganje boljših rezultatov morali nagradjevati delavce po rezultatih dela. Nagradjevanje in normiranje smo sprejeli tako, da so delavci plačani po rezultatih dela ne glede na situacijo, v kateri se nahajamo, da pa na drugi strani delavci, ki so nagradjevani z osebno ocenitvijo in organizatorji dela ne dobijo nič, dokler je dohodek na pogojeno uro tako dohodek kot je. Razmisliti bomo

morali tudi o teh problemih, saj nam je znano, da lahko traja takšno stanje samo nekaj časa. Če ne drugače, bomo morali tudi vgrizniti v riziko, da se bodo rezultati popravili in iz te predpostavke nagradjevati ostali del delavcev, saj je ravno od tega dela v veliki meri odvisen rezultat TOZD.

Eden od vzrokov tako nizkega dohodka so tudi cene objektov — predvsem stanovanj, kjer smo angažirani z 50 % kapacitet. V dogovoru smo s Stanovanjsko skupnostjo za dvig cen posameznih objektov za najmanj 8 % kar bi nam dvignilo dohodek na pogojeno uro za nadaljnjih 19 %. Ob idealnih pogojih bi že s temi predpostavkami t. j. zmanjšanjem izostankov z dela in dvig cen bilo dovolj, da se sanira sedanje stanje. Ker pa vemo, da je to nemogo-

če, moramo še nadalje posvečati kar največ pozornosti storilnosti in akcijskemu programu stabilizacije, da bi še tu v največji možni meri izkoristili vse možnosti predvsem pa dvig storilnosti, ki ne narašča z planirano stopnjo.

Na posameznih delih se je storilnost dvignila tudi za 30 %, na žalost pa imamo še precej skupin, ki ne dosegajo normalne storilnosti ali pa so še precej pod njo. Ne nazadnje moramo iskati vzroke tudi na odnosih med posamezniki v TOZD, ki niso najboljše. Tu bo potrebna po vsej verjetnosti širša akcija v okviru delovne organizacije. Z nastalo problematiko se v TOZD srečujejo vse družbenopolitične organizacije. Delavce se seznanja z nastalo situacijo sproti preko zborov, delavskega

sveta, itd. Trudimo se, da bi delavci prišli do spoznanja, da je dolžnosti od zaposlenega naprej delo v TOZD, potem pa še vse ostalo, saj se nam ravno pri izostankih z dela najlepše odražajo dela doma na polju, ali pri kakšnem drugem opravilu v odnosu na letni čas. Ne glede na strukturo delavcev jim moramo vcepiti misel, da nam je debelina kruha odvisna od tega, koliko smo TOZD dali.

Poudaril bi na koncu, da nam vsi programi, dogovori, samoupravljanje itd. ne pomenijo nič, če se delavci sami ne zavedajo svoje samoupravljalne funkcije, da smo v TOZD odvisni drug od drugega in da so sredstva last nas vseh, da delamo zase, za dobrobit nas vseh.

KORENJAK EMIL

Celjani upoštevajo minulo delo

Celjski Gradisovci vsako leto pokličejo vse svoje bivše sodelavce, danes že upokojece, na prijateljsko srečanje. Na teh srečanjih jim pokažejo dosežene uspehe in nove objekte ter jih obvestijo o vseh dogodkih, ki so se zgodili v preteklem letu. Letos so jih peljali po gradbiščih in jim pokazali novozgrajeni samski dom, za zaključek pa so jih peljali v pravkar zgrajen hotel v Podčetrtku pri Atomskih Toplicah. Tu jih je čakalo tudi slavnostno kosilo.

Taka srečanja so nadvse prijetna. Izrečenih je bilo mnogo starih spominov in opisanih doživljanj. Poleg drugih je upokojece pozdravila tudi Ivanka Pogačnik, katere govor objavljamo:

»S ponosom in rada sem prevzela dolžnost, da vas prisrčno pozdravim v imenu Gradisa TOZD GE Celje in vam zakličem: dobrodošli v naši

sredi! Istočasno prisrčno pozdravljam v naši sredini našega dragega starega gradisovca, direktorja kadrovske-socialne službe tov. Cepuša, katerega vsi, ki smo tukaj zbrani, dobro poznamo. Tudi on si je zaželel pokramljati s svojimi starimi sodelavci in si vzel toliko časa, da vas sam prisrčno pozdravi.

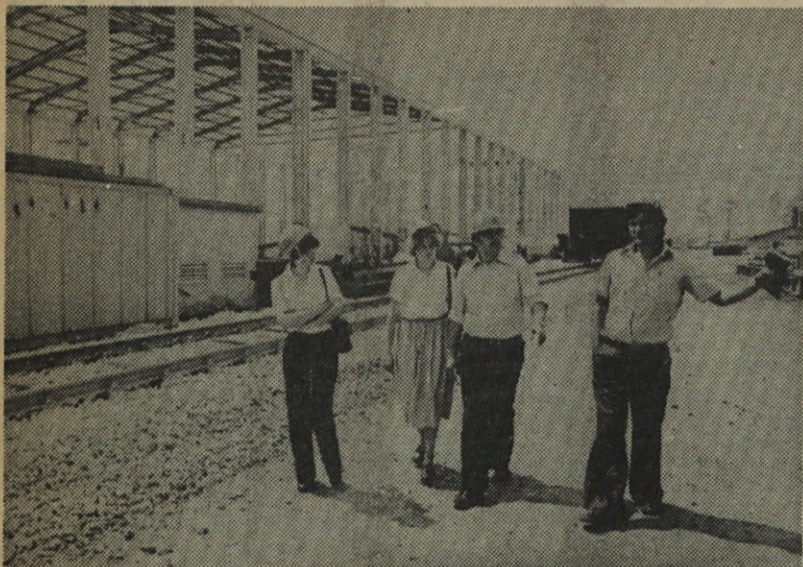
Polnoštevilna udeležba današnjega srečanja je brez dvoma dokaz, da ste se radi odzvali našemu vabilu. Prišli ste z zavestjo, da vas kolektiv, v katerem ste delali vse do zaslužnega počitka, ni pozabil. Vsi, ki smo še pri Gradisu, se dobro spominjamo sadov trdega dela vaših pridenih rok. Nismo pozabili, da so med vami dolgoletni člani kolektiva, ki so že od vsega začetka Gradisa delali v težkih življenjskih pogojih. Barake so bile vsa leta vaš dom, v nahrbtniku hrana celega tedna in kamen na gradbišču miza, kjer ste se za kosilo

odpočili. Bilo je trdo delo od jutra do večera. To je bil začetek Gradi-sovega delavca.

To trdo življenje je doseglo lepe uspehe. Zgradili ste velike stavbe, šole, elektrarne in postavili trden most do današnjega lepšega življenja. Hvala vam za ves vaš trud. Obljubljamo vam, da Gradis tega ne bo pozabil in bo tudi v bodoče skrbel, da se občasno srečamo, pokramljamo in spijemo skupaj kozarček dobrega vina. Današnji dan naj vam ostane v spominu kot svetla lučka v tihi večer jeseni življenja.

S spoštovanjem vam bodo naša dekleta pripela nagelj in poklonila majhno darilo članov kolektiva Gradisa z željo, da se čimprej v polnem številu spet srečamo. Nežnemu spolu, brhkim bivšim Gradisovim delavkam, pa se bodo poklonili in pripeli nagelj naši vodilni delavci.

L. C.

Obisk novinarjev na gradbišču sladkorne tovarne v Ormožu.

Tiskovna konferenca v Ormožu

Gradbena enota Maribor, vodstvo gradbišča na tovarni sladkorja ter odbor za informacije pri TOZD, so se odločili, da prek predstavnikov tiska in radia seznanijo širšo javnost s potekom del na gradbišču.

Izbranim novinarjem sta inž. Bajec Peter in inž. Petovar Željko takoj na začetku pojasnila na shemi gradbišča potek predelave sladkorne pese. Na vprašanja novinarjev je o poteku gradnje odgovarjal tudi direktor GE Maribor Franc

Gačnik, dipl. inž. grad. Prisoten je bil tudi predsednik investiroja — Slovina.

Po končanih razgovorih so si v spremstvu vodstva gradbišča ogledali celotno gradnjo ter se tako lahko na licu mesta prepričali, da gradbena dela tečejo sedaj po planu.

S to tiskovno konferenco smo želeli širšo slovensko javnost seznaniti o gradnji tovarne za predelavo sladkorne pese.

FRANJO ŠTROMAJER

Za komuniste vedno dovolj dela

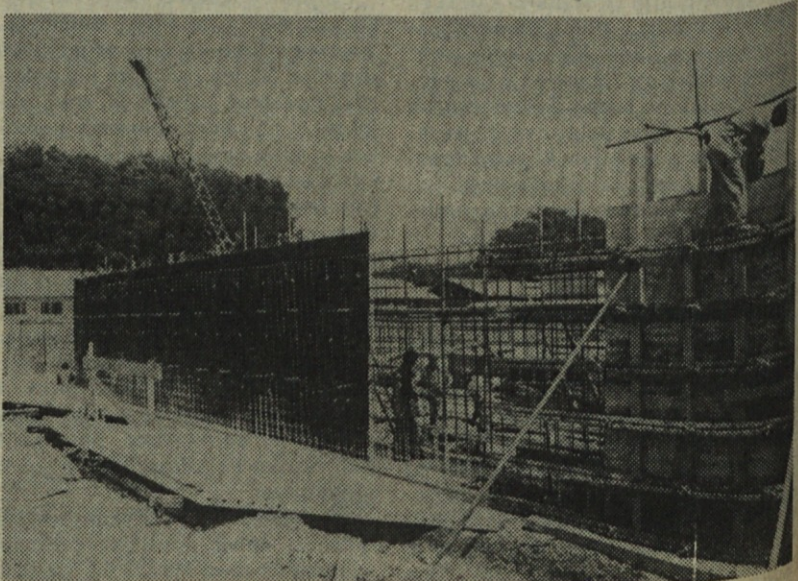
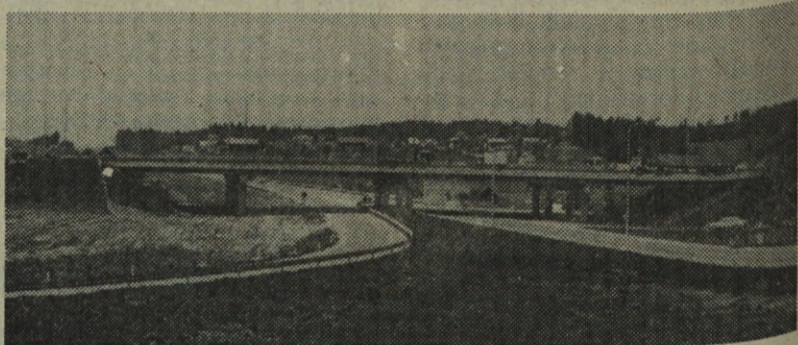
Po XI. kongresu ZKJ se je kljub počitnicam precej razmahnila dejavnost naših komunistov. Nekateri so obravnavali zaključke kongresa, drugi so se že pripravljali na akcije, ki jih je kongres postavil prednje. Čeprav torej v času dopustov, smo v naši TOZD GE Nizke gradnje vseeno obiskali tamkajšnjega sekretarja OZK IVANA KOŠA in o delu komunistov v njihovi osnovni organizaciji je povedal naslednje:

»V skladu s programom mestnega komiteja ZKS Maribor in delovanja komunistov v Gradisu, smo tudi mi pripravili načrt dela. V prvi vrsti imamo še vedno uveljavljanje določb zakona o združenem delu. S tem v zvezi imamo tudi precej nalog na področju razvijanja dohodkovnih odnosov. To so zadeve, ki se tičejo nas neposredno, potrebno pa je, da poznamo tudi stvari in zadeve, ki so širšega pomena. Tako še vedno podrobno študiramo Kardeljevo knjigo, saj vemo, da je vsebina le-te osnova nadaljnje graditve našega družbenega in političnega sistema. Seveda pa imamo največ dela kar

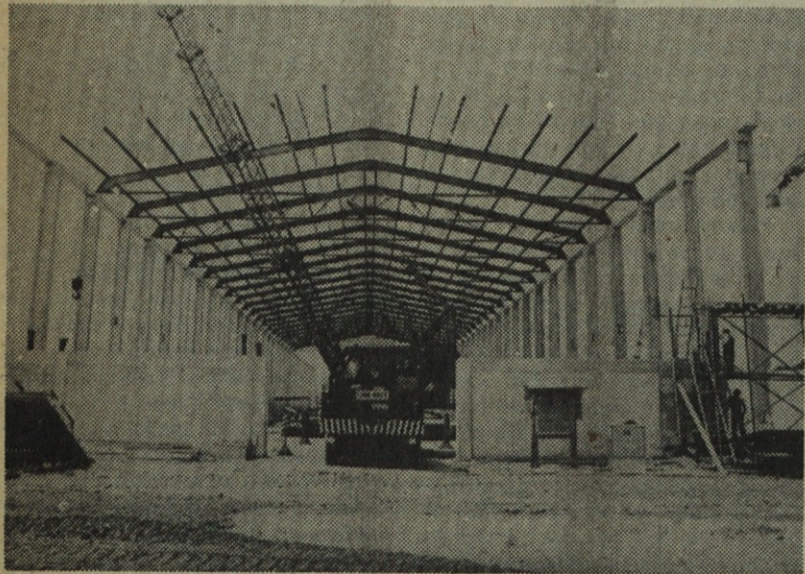

Ivan Kos

»doma« v lastni temeljni organizaciji in prav razmere v naši TOZD smo pregledali na dveh širših sestankih, skozi luč VIII. kongresa ZKS in XI. kongresa ZKJ. Pokazalo se je, da nas čaka še veliko nalog in veliko, veliko dela.

Opaževanje za STO. Foto: F. Štromajer

Montaža jeklene konstrukcije na objektu za sladkorno tovarno.

SPLOŠNA ZDRUŽENJA OBVEZNA

V razpravi je zakon o združenju organizacij združenega dela v splošna združenja in gospodarske zbornice.

Temeljne določbe opredeljujejo cilje in namene združevanja organizacij združenega dela in drugih subjektov, ki jih določa zakon, v splošna združenja in gospodarske zbornice. Poleg tega določajo nekatera načela (samoupravno sporazumevanje, udeležba o družbenem dogovarjanju, javnost dela, sodelovanje s samoupravnimi organizacijami in skupnostmi ter z družbenopolitičnimi skupnostmi) za njihovo delovanje. V predlogu se predvideva tudi ustanovitev Družbenih svetov pri gospodarskih zbornicah.

Drogo poglavje zakona predvideva obvezno ustanovitev občinskih zbornic, ki se ustanovijo za območje ene občine oziroma za območje dveh ali več občin. Zakon izhaja iz dejstva, da vsebino dela določa organizacija. Ker so mnoge zadeve takšne narave, da jih lahko združeno delo najustrezneje in najuspešneje ureja na ožjem območju, so predvidene občinske oziroma medobčinske zbornice. V njih bodo člani usklajevali stališča in interese ter obravnavali in reševali zlasti vprašanja vključevanja gospodarstva, določevanje prostorskih razvojnih planov nadaljnega razvoja in usmeritve gospodarstva na tem območju, predlaganje ukrepov za hitrejši razvoj drobnega gospodarstva ter opravili vrsto nalog, ki jih bodo določili s statutom. Priprave za ustanovitev občinskih oziroma medobčinskih zbornic bodo izvedli obstoječi medobčinski zbori in odbori, odločitev o tem pa bodo sprejeli člani določenih

območij, za katere bodo ustanovljene zbornice. Predvideno je torej, da se za določeno območje ustanovi ali občinska ali medobčinska zbornica, ne pa na obeh nivojih.

Tretje poglavje zakona obravnava splošno združenje. Ta se obvezno ustanavljajo za območje cele SRS, in sicer za pospeševanje dela in poslovanja organizacij združenega dela ene ali več gospodarskih panog, da v njih člani uresničujejo cilje in izpolnjujejo naloge, določene z zakonom. Naloge splošnega združenja ne zajemajo ukvarjanja z gospodarskimi dejavnostmi.

Četrto poglavje ureja načela za organizacijo in delovanje Gospodarske zbornice Slovenije. Ta ni več predvidena kot enotna in temeljna gospodarska zbornica za celo Slovenijo; predvideva se kot samoupravna organizacija in skupnost njenih članov, združenih po splošnih združenjih ter po občinskih zbornicah. V Gospodarski zbornici Slovenije bodo njeni člani reševali zadeve in vprašanja ter usklajevali interese in stališča, ki jih najracionalneje lahko opravljajo za območje celotne SRS. V Gospodarski zbornici Slovenije bodo njeni člani uresničevali tudi stališča in predloge občinskih zbornic, in sicer glede tistih vprašanj, za katera se bodo tako dogovorili.

V ostalih poglavjih predloga zakona se določa normativna ureditev sporazumevanja v zbornicah in združenjih, določa se podeljevanje nagrad Borisa Kraigherja, izhodišča in načela za zagotavljanje sredstev za delo ter splošnih združenj in gospodarskih zbornic in ostale zadeve, ki jih je bilo potrebno normativno urediti.

Zakon o delovanju samoupravne delavske kontrole

Pred kratkim so v Skupščini SRS sprejeli zakon o organu samoupravne delavske kontrole. Že dolgo smo namreč čutili potrebo, da je ta del samoupravljanja naših delavcev nujno treba spraviti tudi v okvirje zakona, saj bodo le tako člani tega organa imeli tudi formalno popolno zaščito pri svojem delu. Pa poglejmo, kakšne novosti je v dosedanja določila o delu samoupravne delavske kontrole vnesel nov zakon:

Za razliko od prejšnjih določil ima danes lahko organ samoupravne delavske kontrole od 3 do 15 članov, odvisno pač od potrebe. Število članov organa samoupravne delavske kontrole se določi v samoupravnem splošnem aktu organizacije. Organ samoupravne delavske kontrole se oblikuje tudi v organizaciji, ki imajo manj kot 30 delavcev, razen če glede na razmere in pogoje v organizaciji ugotovijo delavci v samoupravnem sporazumu o združenju delavcev v temeljni organizaciji, da njegovo funkcijo opravljajo vsi delavci na svojem zboru. Po novem lahko vsak delavec in sindikat da organu samoupravne delavske kontrole pobudo za razpravljanje o določeni pomanjkljivosti ali nepravilnosti s področja nadzora samoupravne delavske kontrole, ki jo je opazil. Tako pobudo je organ samoupravne delavske kontrole dolžan obravnavati in o svojem stališču obvestiti pobudnika.

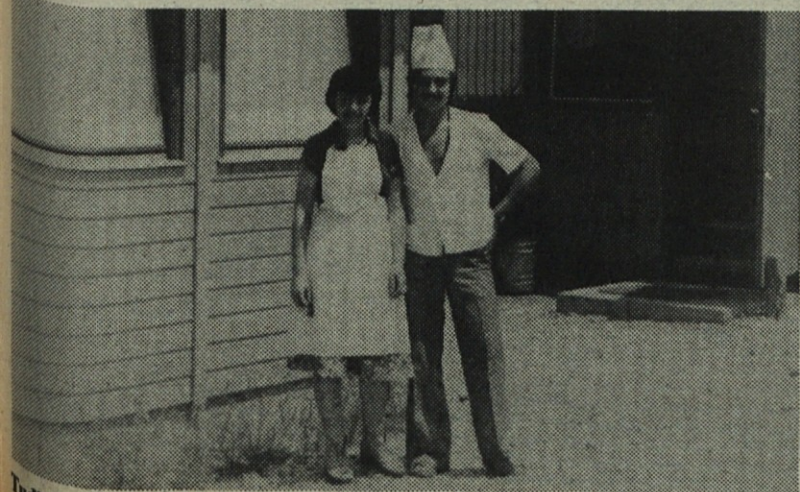
Organ samoupravne delavske kontrole je najmanj enkrat letno dolžan o svojem delu in zapažanjih dati pismeno poročilo organu upravljanja, ki je to poročilo dolžan obravnavati.

O svojem delu in stališčih pa mora organ samoupravne delavske kontrole sproti obveščati delavce, delavski svet, oziroma njemu ustrezen

organ upravljanja in sindikat o ugotovljenih pojavih in svojih stališčih, pa tudi organe in službe temeljne organizacije, pri kateri jih je opazil in organe, ki imajo v organizaciji pravico in dolžnost, da ugotovljene pomanjkljivosti odpravijo. Roke in način obveščanja delavcev, organov in služb organizacij urejajo samoupravni splošni akti organizacije.

Zakon v mnogo večji meri, kot dosedanja osnutka v delovanju samoupravne delavske kontrole vključuje tudi sindikat in opredeljuje odnose s tem v zvezi. Vendar to je predvsem politični vidik odnosa med njima in ne toliko strokovno. Strokovna plat pomoči naj bi bila zagotovljena predvsem s strani strokovnih služb, Službe družbenega knjigovodstva, občinske skupščine, družbenega pravobranilca in podobno. Nosilca in organizatorja družbenopolitične dejavnosti pri politvah in odpoklicu člana organa samoupravne delavske kontrole sta sindikat in SZDL. Sindikat spremlja delo organa samoupravne delavske kontrole, mu s svojimi mnenji nudi tudi pomoč pri njegovem delu, obravnava vprašanja, ki so pomembna za uspešno delovanje tega organa, ter skrbi za njegovo uspešno in učinkovito delo. Prav tako sodeluje sindikat pri pripravi samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo položaj, vlogo in način dela organa samoupravne delavske kontrole.

S tem, ko je bil sprejet zakon o delovanju samoupravne delavske kontrole, je bilo sindikatu ponovno naloženo precej novih nalog in odgovornosti. Potrebno bo torej v vseh naših osnovnih organizacijah temeljito proučiti določila novega zakona in poizkusiti z njegovo pomočjo se bolj aktivizirati naše samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

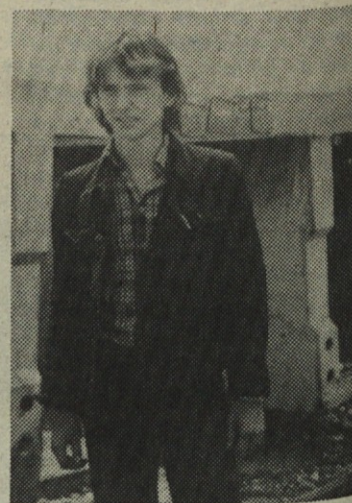

Tudi onadva bosta vložila svoj delček pri graditvi mostu v Titogradu: naša kuharja na gradbišču.

Praktično delo veliko pomaga pri učenju

Vsako leto lahko v Gradisu v poletnih mesecih najdemo celo množico praktikantov, ki poskušajo nabrati čimveč vtisov in znanja z delovnih mest, ki jih bodo najverjetneje zasedli po končani šoli. Na naših gradbiščih lahko srečamo bodoče gradbince, terence, v pisarnah bodoče gospodarstvenike itd. Na delovišču nizkih gradenj na Pobrežju smo tako našli mladega fanta, Marjana Štritofa, ki je letos zaključil 2. letnik tehniške gradbene šole.

»V Gradisu sem prvo leto, saj sem lani bil praktikant na Konstruktorjevih gradbiščih. Mislim, da sem se precej naučil med prejšnjo prakso in vem, da tudi letos ne bom odšel v šolske klopi brez novih izkušenj. Praktično delo mi veliko pomaga pri kasnejšem učenju in kar prav je, da prakso ne opravljamo samo v pisarnah, ampak predvsem na gradbiščih.«

Marjan Štritof

Tam je prelep razgled na celo slovensko Koroško in njene kraje. Z veseljem smo vpisali naša imena v knjigo in od tam poslali lep pozdrav tovarišu Titu. Ko smo se vrnili h koči, so ostali že precej oživelci. Ogledali smo si tudi votlino, v kateri kraljuje legendarni Kralj Matjaž.

Pot v dolino je bila napornejša kot vzpona, saj so se nam noge kar šibile v kolenih, kljub temu pa smo veselo zapeli. Ostal nam je lep spomin in marsikdo je spremenil mišljenje o planinskih izletih.

Še bomo šli v planine!

RUDOLF LUDVIK

Tudi učenci prispevajo svoj delež k uspehom posameznega TOZD

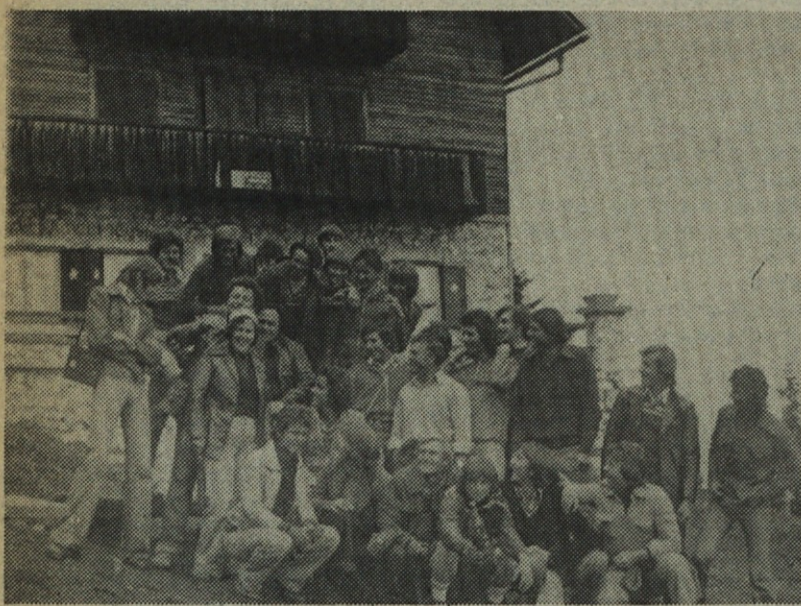
Najvstrajnejši so dosegli vrh Pece, medtem ko so ostali počivali v koči

Pohod učencev na Peco

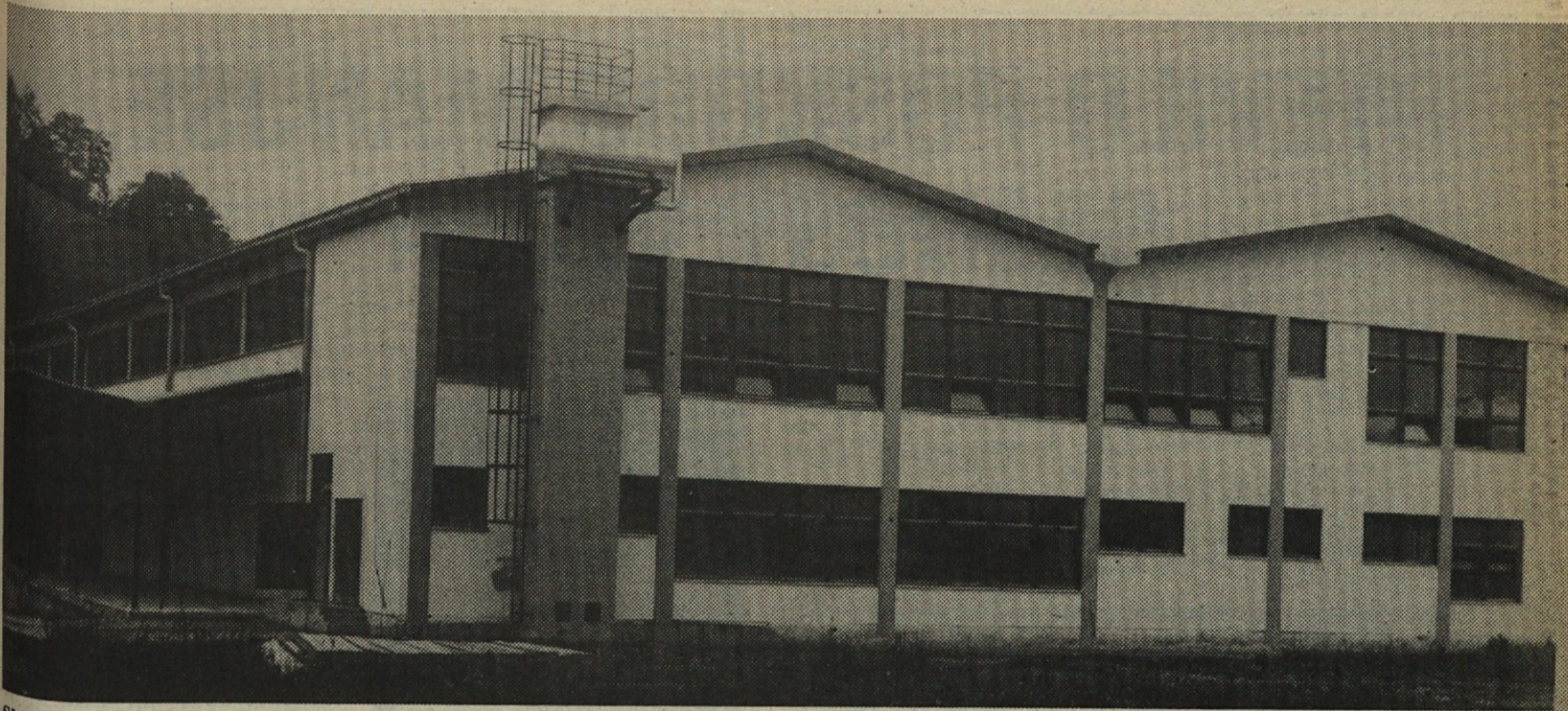
Kam v takem lepem vremenu? — smo se spraševali pred praznikom in takoj nato odločno sklenili: na najvišji vrh Koroške, na Peco. Ker je pravzaprav velika odgovornost peljati trideset učencev po takšni strmi in zasneženi poti, smo se skupaj z inštruktorjem Bališem dogovorili, da vzamemo s seboj še našega alpinista Antona Škrbeta za vodnika. Ta je izkušen planinec in nam je bil v veliko pomoč.

Zjutraj pred veliko turo smo se zbrali v Mežici, kljub slabemu vremenu nasmejani in dobre volje. S seboj smo imeli izdatno malico in seveda tudi nekaj okrepčila. Pot na

vrh Pece traja v eno smer 6 ur, do kočice pa je 4 ure hoda. Tu se je pokazala vzdržljivost in kondicijska pripravljenost nekaterih posameznikov. Seveda smo do kočice prišli vsi — eni prej drugi kasneje. Tam smo se namicalci in mirno obsedeli po klopih. Naš vodič pa nam ni dal miru, dejal je: »Če smo prišli že do kočice, gremo pa še na vrh.« Do vrha je bilo še 2 uri hoje poklinih in z navezami. Zbralo se nas je trinajst korajžnih in vzelo pot pod noge. Prav ta pot je bila najbolj zanimiva — tu človek vidi pravi alpski svet. Potrebno je bilo prelitati nekaj znoja in napraviti nekaj počitkov in že smo na vrhu.

Pohod učencev do vrha in nazaj je trajal polnih 11 ur

Skladišče Koloniale — Maribor v Slovenj Gradcu pred kolavdajco

V SLOVENJ GRADCU VEDNO BOLJ PRISOTNI

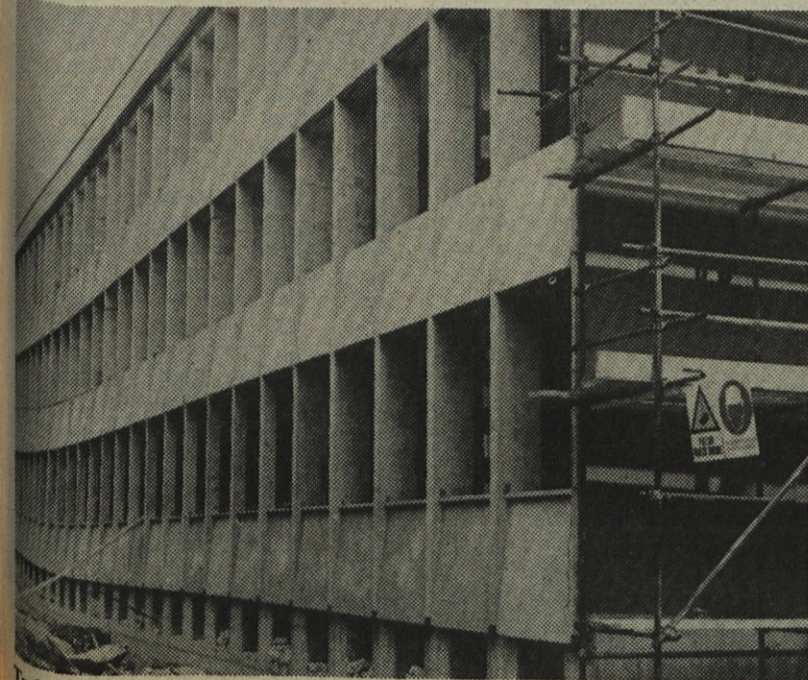
Že nekaj let se temeljna organizacija združenega dela Ravne vedno bolj uveljavlja v Mislinjski dolini, tja od Dravograda do Slovenj Gradca. Gradimo različne objekte, med njimi pa je največ industrijskih hal. Prav Slovenj Gradec se zadnja leta zelo hitro razvija in s tem se odpirajo tudi vedno nova gradbišča. Veliko let-tih smo prevzeli prav Ravenčani,

to pa pomeni, da bomo imeli na tem območju zaposlenih precej delavcev. Zato bomo v Slovenj Gradcu v kratkem začeli graditi nov samski dom za naše delavce. Tam urejemo tudi lastno prehrano, saj je na tem območju zaposleno že več kot sto naših delavcev.

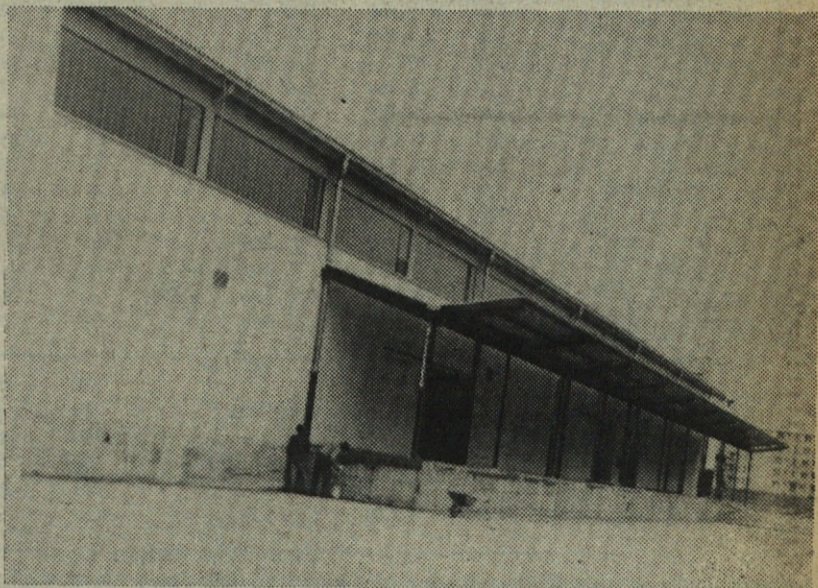
R. L.

Nova zgradba v kateri je semenarna, športna trgovina in trgovina z akustičnimi aparati na Meškovi ulici v Slovenj Gradcu. Kot posebnost jo omenjamo zato, ker je grajena v starem stilu.

Tudi izgradnja zdravstvenega doma se nadaljuje

Stranski del skladiščne rampe skladišča za Koloniale

ŠTEVILO POŠKODB MANJŠE, RESNOST VEČJA

Služba za varstvo pri delu stalno spremlja stanje glede varstva pri delu. Ena od nalog službe je tudi statistično spremljanje poškodb pri delu in na poti.

Za prvo polletje letošnjega leta smo zbrali podatke, ki nam v primerjavi z istim obdobjem leta 1976 in 1977 kažejo, da je število nesreč tako pri delu kot na poti manjše, torej je pogostost nesreč manjša. Po drugi strani pa je resnost poškodb večja kot v istem obdobju prejšnjih dveh let. Iz teh podatkov torej sledi, da je treba posvetiti večjo pozornost varstvu pri delu tako, da čim bolj zmanjšamo resnost poškodb, to je predvsem tistih poškodb, ki pustijo trajno invalidnost.

Med GE ima glede števila nesreč v razmerju s številom zaposlenih najboljše rezultate GE Ljubljana s 4 nesrečami v letošnjih 6 mesecih, sledijo pa Maribor, Ljubljana-okolica Celje, Ravne, Jesenice, Koper, Nizke gradnje, in Gradnje Ptuj. Glede resnosti pa ima med GE naj-

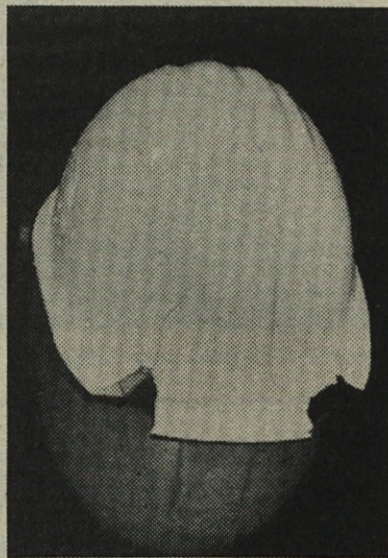
boljše rezultate GE Ljubljana-okolica (10 dni bolovanja za posamezno poškodbo), sledijo pa Nizke gradnje, Ravne, Maribor, Celje, Koper, Jesenice, Gradnje Ptuj in Ljubljana.

Med obrati ima glede števila nesreč v razmerju s številom zaposlenih najboljše rezultate SPO z 8 nesrečami, sledijo pa OGP, KO Ljubljana, LIO Škofja Loka, Železokrivnica in KO Maribor. Glede resnosti pa ima med obrati najboljše rezultate Železokrivnica (7 dni bolovanja za posamezno poškodbo), sledijo pa KO Ljubljana, KO Maribor, OGP, LIO Škofja Loka in SPO.

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da imata GE Ljubljana in SPO relativno najmanj nesreč, istočasno pa so njuni delavci najdalj болоvali za posamezno poškodbo.

Kateri pa so vzroki za poškodbe? Neposredni vzroki so skoraj isti kot v preteklih letih, to so predvsem nespoštovanje osnovnih pravil za

varstvo pri delu, nepazljivost, slaba uporaba osebnih varovalnih sred-

Čelada na sliki je rešila gotove smrti delavca, ki je sodeloval pri miniranju.

stev, slabo zavarovanje delovnih mest, nepoznavanje predpisov o varstvu pri delu, nepoučenost, itd. ...

Posebni vzroki pa so naslednji: slabi stanovanjski pogoji, slabo organizirana prehrana, slaba organizacija dela, nadurno delo, slaba osebna in tehnična oprema, varčevanje pri osebnih varovalnih sredstvih in opremi ter pri tehničnih izvedbah na objektih na račun varstva pri delu, itd. ...

Na posamezne nesreče odpade 25 % na tiste poškodbe, ko se je delavec poškodoval pri padcih na tleh, pri 20 % nesreč so bili vzrok razni padci bremen med fizičnim prenašanjem, ki so poškodovali različne dele telesa delavcev. Veliko je poškodb oči ter poškodb prstov na rokah, ki so nastali pri delu s krožno žago.

Bilo je tudi več hujših nesreč, pri katerih so bili poškodovani delavci, ki so delali pri miniranju, prednapenjanju in pri sanaciji starega objekta.

ŠEF BOŽO

PODATKI ZA POŠKODBE IN BOLEZNI PO TOZD ZA GIP GRADIS za 6 mesecev ter primerjava za isto obdobje leta 1977 in 1976

TOZD	Število zaposlenih	Dnevi, prebiti na delu	Dejansko opravljene ure	Število poškodb			Bolovanje						Skupaj bol. dni + bolezn. dni	Poškodovan se je vsak	Poprečni dni bolovanja za poškodbo
				Smrt	Ostalih	Skupaj	Zaradi poškodbe			Zaradi bolezni					
							Do 30 dni	Nad 30 dni	Skupaj	Do 30 dni	Nad 30 dni	Skupaj			
1. Celje	761	78.825	712.743	—	20	20	282	192	474	3.880	1.697	5.577	6.051	38	24
2. Gradnje	267	30.054	240.442	—	12	12	77	293	370	839	1.005	1.844	2.214	22	31
3. Jesenice	657	72.727	620.962	—	19	19	252	355	607	2.801	1.160	3.961	4.568	31	29
4. Koper	242	26.763	213.901	—	8	8	112	108	220	1.578	786	2.364	2.584	30	28
5. Ljubljana	682	62.585	372.112	—	4	4	49	75	124	3.940	1.571	5.511	5.635	170	31
6. Lj.-okol.	546	16.439	514.336	—	14	14	145	—	145	2.444	1.206	3.650	3.795	39	10
7. Maribor	1.120	119.150	988.192	—	22	22	297	174	471	6.201	2.844	9.045	9.602	40	20
8. N. gradnje	628	64.998	566.576	—	24	24	232	149	381	2.481	1.749	4.230	4.611	26	16
9. Ravne	475	50.514	418.695	—	13	13	192	20	212	2.065	849	2.914	3.126	37	16
10. KO Ljubl.	243	26.740	220.385	—	7	7	83	—	83	126	83	209	292	35	12
11. KO Maribor	260	28.388	244.393	—	14	14	151	20	171	1.230	649	1.879	2.050	19	12
12. LIO Š. Loka	304	31.706	295.837	—	13	13	163	154	317	1.251	656	1.907	2.224	23	24
13. OGP	236	26.296	227.901	—	5	5	101	2	103	1.317	641	1.958	2.061	47	20
14. SPO	529	57.585	536.104	—	8	8	433	215	648	2.020	907	2.927	3.575	66	81
15. Železokr.	123	11.649	96.932	—	6	6	34	—	34	627	336	963	997	20	—
16. Biro Lj.	63	7.176	62.305	—	—	—	—	—	—	237	22	259	259	—	24
17. Biro Marib.	40	4.729	45.036	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	40	79
18. Skup. služb.	500	58.922	431.816	—	1	1	44	36	80	834	1.005	1.839	1.997	250	65
19. UDD	43	3.947	31.094	—	2	2	45	57	102	330	241	571	700	22	—
1978 (6 m)	7.721	824.768	6.843.118	—	184	184	2.654	1.902	4.556	34.330	17.757	51.987	56.862	39	24
1977 (6 m)	7.743	761.417	5.419.052	—	3	265	3.103	1.467	4.570	32.385	13.933	46.318	50.888	26	17
1976 (6 m)	7.485	748.085	6.471.344	—	187	187	2.236	1.229	3.465	33.725	12.729	46.454	49.919	35	19

Poleg tega sta se 2 Jeseničana poškodovala na poti, v Mariboru jih je bilo 6, v skupnih službah eden in v PB Maribor eden. Vsi drugi so za bolovanje potrebovali 216 dni.

Tehnični pregledi, lestev in še kaj...

Današnja zgodba je malce daljša in sodi po mojem mnenju v kategorijo »STROGO POV.«, zato ne navajam niti časa, niti kraja, niti imen! Z akterji te zgodbe se srečujemo...

Moj prvi objekt, ki sem ga samostojno vodil, je bil po projektantski zamisli nedolžna adaptacija starega objekta. Toda iz dneva v dan je delo preraščalo v zahtevno rekonstrukcijo in še danes trdim, da je bilo to do sedaj moje najtežje delo. Kolikokrat sem samo zvečer, namesto da bi šel spat, še skočil na objekt pogledat, če še stoji, kar smo čez dan napravili, posebno če je deževalo. In tisto leto je bilo zelo mokro...

Pa pustimo ob strani tehnične zanimivosti, čeprav bi sodile vsaj v naš vestnik. Gradbeni del rekonstrukcije smo srečno izvedli, prišli so obrtniki in na koncu tehnični pregled. Dan pred tehničnim pregledom — in to je bil moj prvi! — sem imel vse polno skrbi, vendar so me najbolj vznemirjali mizarji. Čeprav sem vse pravočasno naročil in še dan pred tehničnim pregledom niso dobavili lestve, po kateri se pride na podstrešje. Ta lestev je bila edina pot pod streho.

Ob desetih dopoldne kličem mizarje in me potolažijo, da bo ob enajstih vse na svojem mestu. Ob pol dveh pobesnim, ker ni še nikogar. Ob tričetrt na dve pripelje kombi — vendar ne lestve, ampak samo železno prečko, na katero se lestev priloni, da ne zdrsne. Zatrjujejo mi, da bo drugo jutro ob šestih lestev na objektu, ker so jo ravnokar še zadnjič prepleskali. Škrtam z zobmi, pa nič ne pomaga. Naročim torej mizarju, naj takoj pritrdi to prečko in se razideva. Na obrazu pa sem mu bral, da me nekam pošilja, ker ga gnjavim pred koncem dela, ko že vsi njegovi kolegi odhajajo. Ker pa so me v vojski naučili, da »komanda ni komanda, če njena izvršitev ni kontrolirana«, sem po koncu delovnega časa le šel pogledat, kaj je napravil. Vidim, da je prečka na svojem mestu v odprtini.

»No, jutri zjutraj pa še lestev in potem lahko pridejo,« pomirjeno razmišljam.

In so res prišli. Ob osmih je bila zbrana vsa komisija za tehnični pregled — nadzorni organ, projektant, predstavnik investitorja in pomočnik direktorja našega TOZD kot predstavnik izvajalca. Vsi so si me ogledovali, vsaj tak občutek sem imel, kot da mi hočejo povedati: »No, prijateljček, sedaj pa nam boš pokazal svojo umetnijo.« Jaz pa sem bil spet na trnih. Tiste preplete lestve ob šestih seveda ni bilo, niti ob sedmih, niti ob osmih. Da sem tulil po telefonu in nazadnje že zmerjal,

mi lahko verjamete. Pa ni nič pomagalo, kot po navadi pri obrtnikih. Zatrjevali so mi, da je avto že odpeljal, da bo vsak čas odpeljal in da lestev pravkar nakladajo, ko sem telefoniral tretjič.

Po osmi uri sem poskušal pridobiti na času. Ker je predsednik komisije pričel sitnariti, sem mu ponujal dokumentacijo, on pa je hotel prej na objekt. Moral sem popustiti. Pred odhodom sem poskusil še zadnje: hotel sem, da si najprej ogledajo klet, vendar zaman. Hoteli so najprej na podstrešje, kot po navadi. Tedaj sem spoznal, da se je tudi nadzorni organ zarotil proti meni. Ker je dobro poznal pot, se je postavil na čelo kolone in se pričel vzpenjati po stopnicah. Zadnji sem šel za njimi kot polit cucek, delovodji pa naročil, naj prinese našo gradbeno lestev. V tem trenutku je pripeljal kombi in videl sem, da je pripeljal težko pričakovano plezalo. »Rešen,« pomislil.

Dva mizarja sta jo urno spravila v drugo nadstropje in jo pred komisijo prislonila na železno prečko. Ogled podstrešja se je lahko pričel. Gradbeni inšpektor se je prvi oprijel lestve in se povzpел do tretjega klina. Šele tam je začutil, da nekaj ni v redu in njegov obraz je postal neznanostno žalosten, takoj nato pa je pričel dobivati še razne barvne nianse. Hipoma mi je postalo jasno, kaj je na stvari. Lestev je bila še sveže lakirana. (Kasneje so mi mizarji priznali, da so jo zlakirali šele zjutraj.)

Ne znam opisati groze, ki me je zajela. Katastrofa je bila na pomolu. Ljudje okrog lestve so z odprtimi usti gledali v inšpektorja, ki je telovadil na njej. Z eno roko se je držal, drugo si je ogledoval, rekel pa ni nič. Tako je trajalo dve, tri sekunde, potem pa je na naše splošno začudenje stopil na četrti, pa peti klin...

Ko se je oprl na šestega, se je železna prečka, na kateri je bila lestev prislonjena, odtrgala in sveže lakirana lestev je udarila z inšpektorjem vred po bližnjem zidu. Ni bilo daleč, največ 30 cm, vendar je človeka na njej pošteno pretreslo. Padel pa k sreči ni. Tudi mene je pretreslo in ostale gledalce verjetno tudi. »Kaj takega se še v risankah ne spomnijo,« se mi je nehote prikradlo v misel, pripravljen pa sem bil na najhujše. Toda spet se ni nič zgodilo. Inšpektor me je sicer pogledal z izrazom, ki ni za objavo, rekel pa ni nobene. Na splošno presenečenje se je ponovno odpravil proti vrhu in srečno pritelovadil skozi luknjo na podstrešje.

Ostali smo šli za njim. S svojim nadrejenim sva se srečala z očmi. »Kaj takega!« sem prebral v njih »Sramota!« Nemočen sem razširil roke in skomignil z rameni. Tu nisem mogel prav nič pomagati.

V nekaj sekundah sem se tudi že čisto pomiril in bilo mi je vseeno, kaj se bo zgrnilo nad menoj v naslednji uri. Menil sem, da bo inšpektor prej ali slej odprl usta in se izkašljal nad mano. Pa se ni. Tehnični pregled se

je nadaljeval in se srečno končal. Tragičnih dogodkov v začetku so se samo blagohotno dotaknili. Pričakoval sem vse kaj drugega.

Najmanj, kar bi se lahko zgodilo, bi bilo, da bi tehnični pregled prekinili in nas vse nagnali. Še danes sem gradbenemu inšpektorju hvaležen, da tega ni storil. Verjetno bi bilo to konec moje »kariere«.

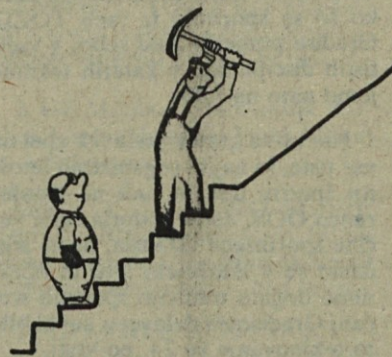
Kasneje smo v interni raziskavi ugotovili, zakaj se je prečka odtrgala. Mizarju, ki bi jo moral pritrditi z dolgimi vijaki skozi les v beton, se je seveda mudilo domov in je prečko z navadnimi kratkimi lesenimi vijaki pritrdil v desko. Če bi takrat že imel pri roki lestev, bi sam preizkusil trdnost vgraditve in bi se prečka odtrgala meni, tako pa...

Tako pa smo še danes mnogokrat prepuščeni muhavostj obrtnikov.

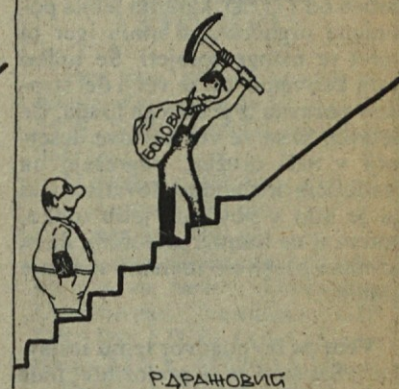
ČAČ VLADO

HUMOR

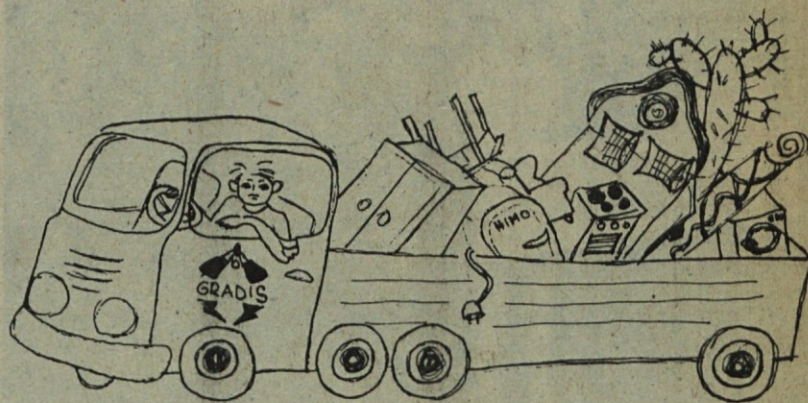
ПРЕ БОДОВАЊА

ПОСЛЕ БОДОВАЊА

V Mariboru

— Ja majster, kam pa vi? Se selite?

— Kje pa, samo na dopust grem! Lani sem imel doma poplavo, predlani so me okradli, letos sem pa kar vse vzel s seboj.

Kaj je z Gradisovim športnim dnevom?

Bodo tradicionalna športna srečanja zamrla?

Skoraj vsakodnevna vprašanja med Gradisovimi športniki so me prisilila, da napišem nekaj vrstic in povprašam, kako je z že v naslovu postavljenim vprašanjem. Vsakoletni športni dan Gradisa je namreč služil kot izbirno tekmovanje za sestavo ekipe na ŠIG. Ker vemo, da so se športne igre gradbincev že končale in smo o skromnih letošnjih rezultatih tudi že poročali, naj se omejimo le na dilemo, kako je z rekreacijo v naši delovni organizaciji. Ali je res mogoče, da je neumorni športnik in dolgoletni član Gradisa pokojni Lado Janžekovič kot predsednik delavskega sveta toliko pomnil, da bodo z njegovim odhodom zamrle tudi naše igre. Čeprav mislim, da ni tako, se mi ta misel ne hote vedno znova in znova vsiljuje. Teško si je namreč razlagati, da noben od TOZD, katerim jebila ponudena organizacija letnih iger ni hotel te naloge sprejeti. Še toliko bolj, ker vemo, da se večji del stroškov poravnava iz skupnega fonda. Če delavci, ki so že več kot dve desetletji v naši družini, pogrešajo na gradbiščih družabnost, tovarštvo, ki ga je bilo v povojnih letih toliko, potem si ne bismeli privoščiti, da bi še edino preživelo tovrstno srečanje ukinili.

Vem da bo odgovor temu sestavku: »Saj smo ga le preložili!«, toda

kdor se vsaj malo ukvarja s športom in tudi organiziranjem, potem mu je jasno, da se septembra začno tekmovanja v skoraj vseh športnih zvrsteh in je rezervacija športnih objektov skorajda nemogoča. Če pa že hočemo rezervirati določene športne objekte, potem bi jih morali vsaj dva meseca prej. Tudi dodatna razlaga »Bomo pa eno leto preskočili!« ni dobra reklama za našo rekreacijo.

Zanimivo pri vsem tem je, da naše sindikalne športne ekipe nastopajo na raznih občinskih in TRIM tekmovanjih, kjer dosegajo zelo dobre rezultate. Torej pripravljenost naših delavcev po prepotrebni športni aktivnosti, torej obstoja. In zakaj ne bi vso to športno aktivnost strnili v zaključni del na našem športnem dnevu, kot smo že vrsto let imenovali dan, ko so se športniki iz vseh TOZD Gradisa pomerili med seboj v vseh tistih disciplinah, v katerih tekmujejo nato na ŠIG.

Naj bo ta kratek sestavek apel na vse tiste, ki naj bi organizirali letošnji športni dan in tudi na Konferenco OOS, da bi podprla želje večine športnikov Gradisa, da se srečamo še v letošnjem letu in ohranimo bogato tradicijo športnih srečanj Gradisovih delavcev, saj bi bilo to tekmovanje že 24. po vrsti.

M. K.

Skupina Gradisovih upokojencev

Tovariško srečanje celjskih upokojencev

IZ REPORTAŽE V NEDELJSKEM DNEVNIKU

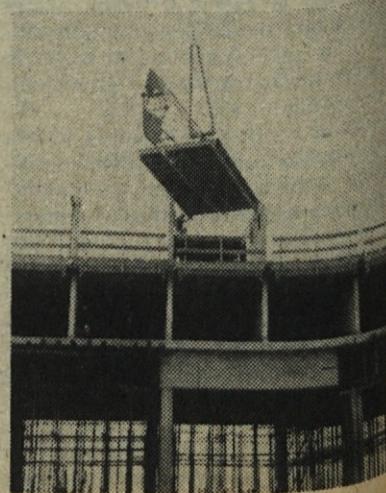
Bil sem prijetno presenečen, ko sem kot upokojenec prejel prisrčno povabilo gradbeno-industrijskega podjetja GRADIS iz Celja na tovariško srečanje bivših delavcev tega podjetja.

V soboto, 20. junija, se nas je zbralo okrog 80 pred upravnim splotjem GRADIS v Celju, kjer nas je prisrčno pozdravil inž. Praprotnik ter nam zaželel dobrodošlico. Najprej smo si šli pogledat gradnjo samskega doma, ki bo kmalu pripravljen za vselitev samskih delavcev, tako da le-ti ne bodo več stanovali v barakah, ampak v moderno in funkcionalno urejenem samskem domu, kar bo ugodno vplivalo na njihovo počutje. Ko smo si dom ogledali, smo bili povabljeni v že urejeno dvorano na prigrizek in razgovor, saj smo se po dolgem času zopet srečali kot nekdanji sodelavci tega našega največjega gradbenega podjetja. Po izdatni malici smo se v veselem razpoloženju z dvema avtobusoma odpeljali v Podčetrtek, kjer smo si ogledali novi hotel pri Atomskih Toplicah, ki je bil nedavno odprt, zgradilo pa ga je prav tako naše gradbeno podjetje. Po ogledu te sodobno opremljene zgradbe smo bili veseli spričo vedno večjih uspehov podjetja, v katerem smo tudi mi delali dolgo vrsto let na različnih gradbiščih. V hotelu smo imeli skupno kosilo z našimi gostitelji, nato pa se je ob dobri kapljici razvil sproščen pogovor in veselo razpoloženje se je nadaljevalo do večernih ur, ko smo se veselo vračali proti Celju. Vsi nekdanji delavci smo imeli na tem tovariškem srečanju prijeten občutek, da nas kolektiv, v katerem smo preživeli dolgo vrsto let, ni pozabil. Še zlasti pa velja pohvaliti izredno

lep korak našega bivšega podjetja, ki nas je poleg prijetnega izleta in pogostitve pred odhodom obdarilo še z denarno nagrado.

Za vse to, kar so nam pripravili tovariši GRADISA iz Celja, bi se rad javno zahvalil, mislim pa, da se s tem strinjajo tudi drugi sodelavci, s katerimi smo bili ves dan skupaj in obujali spomine na naše pionirsko delo pred mnogimi leti. Gradbeno podjetje GRADIS je lahko ponosno na prehojeno pot in številne uspehe, ki jih je doseglo pri izgradnji mnogih orjaških objektov tako v domovini kakor tudi v tujini. Ob koncu želim svojemu nekdanjemu podjetju, ki uživa velik ugled, še večje uspehe pri graditvi naše samoupravne družbene skupnosti z željo, da bi se ponovno srečali še naslednja leta, saj nam takšna srečanja v jeseni našega življenja vsekakor izredno veliko pomenijo.

FRANC STRES
Metleče pri Šoštanjju

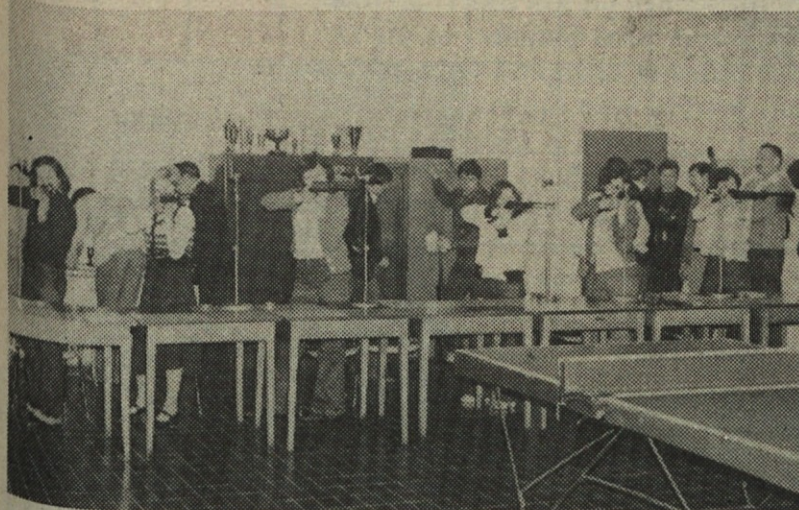
Otvoritev pomembnega športnega objekta v KO Maribor

Prizadevni strelci strelske družine »Zorko« v TOZD KO Maribor, ki letos praznuje 20-letnico obstoja, so 17. 6. 1978 svečano predali svojemu namenu sodobno urejeno strelišče s šestimi strelnimi linijami, prav gotovo enega najlepših tovrstnih objektov v Mariboru. Tako so strelci te družine, poleg kegljačev prav gotovo najbolj delovna sekcija v TOZD, pridobili prepotrben objekt, ki bo že doslej uspešnim tekmovalnim dosežkom omogočil še večji in predvsem hitrejši napredek, predvsem pa omogočil še večjemu številu ljubiteljev te pomembne

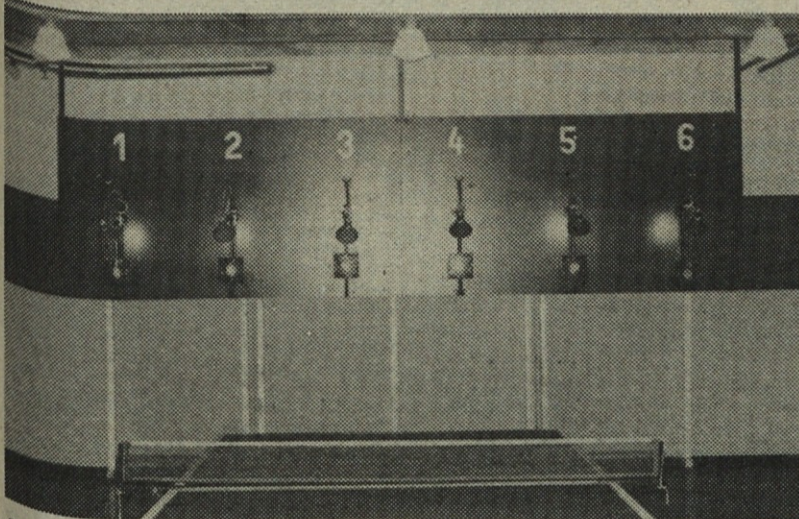
športne panoge vključitev v redno aktivnost.

Svečani preraz traku je opravil Maks Robič, že upokojeni član kolektiva, eden od soustanoviteljev strelske družine »Zorko«. V imenu strelske organizacije »Gradisa« je svečanost pozdravil Ludvik Šnajder in dal priznanje družini za prizadevnost in požrtvovalnost pri ureditvi strelišča ter jim zaželel novih, še večjih tekmovalnih dosežkov.

Po tej svečanosti je bilo na vrsti tekmovanje posvečeno dnevu odprtja in 4. juliju dnevu borca.

Na tekmovanju ženskih strelskih ekip. FOTO: Ban

Moderno urejena strelna steza s šestimi strelnimi linijami. — Foto: Ban

2. mesto — Borak Franjo KO Maribor — 174 krogov

3. mesto — Mihin Josip KO Maribor — 172 krogov

Po tekmovanju so na tovariškem srečanju podelili najuspešnejšim ekipam in posameznikom pokale in diplome. Popolnoma zaslužno so osvojili vsa prva mesta strelci gostiteljev.

Mario H

Ženska iz moštva ekipe TOZD KO Maribor je zaslužno osvojila prvo mesto. — Foto: Ban

Nastopalo je 5 moških in 2 ženski ekipi.

Rezultati:

Ženske: 1. TOZD KO Maribor (Bratkovič Ivanka, Lešnik Rosvita, Goberc Angela) — 407 krogov

2. GE Maribor (Starovasnik Barbara, Lanfer Hedvika, Tutek Milka) — 369 krogov.

Moški: 1. TOZD KO Maribor (Šenveter Bogo, Mihin Josip, Borak Franc, Kovačič Tone, Humek Josip) z odličnim rezultatom — 864 krogov

2. SD Miličnik — 787 krogov

3. SPO Ljubljana — 779 krogov

4. TOZD Gradnje Ptuj 775 krogov

5. GE Maribor ZROP — 718 krogov

Posamezno:

Ženske: 1. mesto — Bratkovič Ivanka — 154 krogov

2. mesto — Gaberc Angela — 139 krogov

3. mesto — Tutek Milka — 126 krogov

Moški: 1. mesto — Kovačič Tone KO Maribor — 179 krogov

NAGRADNA KRIZANKA V DANAŠNJI ŠTEVILKI

Med tiste, ki bodo poslali izpolnjeno krizanko do 25. avgusta 1978, bomo razdelili naslednje nagrade:

1. nagrada 300 din
2. nagrada 200 din
3. nagrada 100 din

Pravilno izpolnjeno krizanko pošljite na naslov: Uredništvo Gradisovega vestnika, GIP GRADIS LJUBLJANA, Šmartinska 134 A, 61000 Ljubljana, Rešitev nagradne krizanke iz prejšnje številke:

VODORAVNO: kalič, okoliš, kolona, rs, delavski svet, zeta, akademka, osram, dralon, rr, trosovka, lillet, inženirji, kiova, leeds, v, slo, rock, i, atlantida, vir, ja, nrava, neka, ji, arija, indolenca, gretica, jaki, og, oda, acetat, lovro, pravo, akt, rila, rai, orator, odisejada, id, mi, pač, seveni, kubi, rizarna trst, on, ka, aar, literatura, iko, tron.

Izžrebani so bili naslednji naši delavci:

1. nagrada 300 din: Katarina Hodnik, gospodarsko finančna služba Lj.
 2. nagrada 200 din: Komar Ivo, Krakovska 13, Domžale
 3. nagrada 100 din: Tina Starovasnik, V zatišju 8, Bresternica, 62351 Kamnica
- Čestitamo!

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja Gradis v Ljubljani. Izhaja mesečno v 9000 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Mario Herneč, Franjo Štromajer, Ivanka Pogačnik, Vinko Damjan, Štefan Žemva, Vinko Koletič in Nada Muminović. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični urednik: Matija Krnc. Tiska: Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a.

